

Kåge Bergman

- en biografi

Kåge Bergman blev redan 1949 intendent i Sala Konstförening under doktor Carl Fribergs ordförandeskap. I ett halvt sekel, varav 40 år som intendent, var Kåge en drivande och energisk kraft inom konstföreningen, Aguélimuseet och föreningen Aguélimuseets Vänner. Protokoll, verksamhetsberättelser och många hundra tidningsklipp från 1949 och framåt understryker hans djupa engagemang i frågor om Ivan Aguéli och museet. I detta dokument finns, årtionde för årtionde, en del av detta källmaterial tillsammans med texter om och kommentarer till Kåge Bergmans gärning i Salas kulturliv och hans eget konstnärskap med bilder på en del av hans målningar. På Avlidna Salakonstnärers Sällsksaps hemsida finns fler bilder av hans målningar, se www.salakonst.se under vinjetten AVLIDNA SALAKONSTNÄRER.

Biografen inleds med en kortfattad artikel om Kåge Bergman tecknad av Per Carlson i anslutning till en utställning på Ångbageriet 2018, där Avlidna Salakonstnärers Sällskap visade verk av Kåge Bergman och Bodil Lövgren.

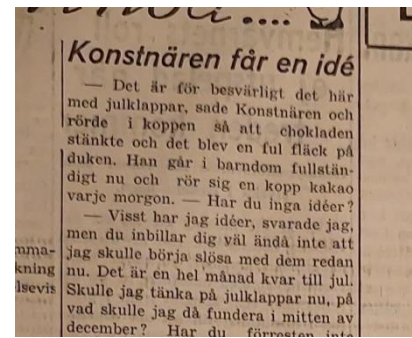
Kåge Bergman föddes i Örebro 1914 och adopterades kort därefter av Joel och Edith Bergman. Fadern var förman vid Skofabriks Aktiebolaget Örnen och modern skötte hemmet. Kåge Bergman drabbades i tvåårsåldern av polio och var under en tid totalförlamad. Han tillfrisknade, men levde i sviterna av sjukdomen under resten av sitt liv.

Efter grundskolan började Kåge Bergman på latinlinjen vid Karolinska läroverket i Örebro. Ett behov av medicinsk behandling ledde till att han nödgades avbryta studierna i andra ring. Han flyttade i samband med det till Stockholm och fortsatte 1935-1940 sina studier vid Tekniska skolan (numera Konstfack) och den särskilda avdelningen Högre konstindustriella skolan. Han utbildade sig i "teckning för tryck- och bokhantverk" eller med andra ord till reklamtecknare.

Men det var ont om arbete i reklambranschen under andra världskriget och efter studierna på Konstfack kom Kåge Bergman i stället att arbeta vid Arbetsförmedlingen, först som oavlönad praktikant i Stockholm och därefter som anställd i Södertälje och Västerås. Till Sala kom han hösten 1943 där han fortsatte sitt arbete inom Arbetsförmedlingen, för att i mitten av 1960-talet bli chef, eller föreståndare som det hette, för det lokala kontoret i Sala.

Inför sin ankomst till Sala hade Kåge Bergman han hyrt rum hos makarna Carl Silfverstolpe och Hulda Claesson Silverstolpe och deras barn. Hulda Claesson Silverstolpe var själv konstnär och arbetade främst med skulptur. Obekant som Kåge Bergman var med Sala, beställde han en droska från järnvägsstationen till sin nya bostad. Både han och droskägaren blev något förvånade när det stod klart att resan skulle gå till det s k Sveahuset (där Ångbageriet ligger) beläget ca 100 meter från stationen.

Hos familjen Silverstolpe hyrde något senare även Sten Wahlberg rum, vilken var journalist på Sala-Posten. Under signaturen Dominique skrev Sten Wahlberg mycket trevliga kåserier som byggde på vänskapen med Kåge Bergman. I kåserierna, som berättades i jag-form, kallades Kåge Bergman genomgående för Konstnären och hans blivande hustru Barbro för Selinda. Till deras bekantskapskrets under den här tiden hörde bl a Lars Orup, som då var journalist på Sala-Posten.

[Läs några av kåserierna](#)

Interiör från Carl Fribergs bostad 1942. Foto Sven Norling.
[Se alla fotografierna.](#)

I Sala engagerade sig Kåge Bergman i Sala konstförening och blev 1949 dess intendent; en befattning som han oavlönad upprätthöll i 40 år. Han intresserade sig tidigt för Ivan Aguélis konst och anordnade redan 1950 en utställning med dennes verk i Fribergiska villan vid Smedbroplan. Och i samband med den utställningen väcktes tanken på ett särskilt Aguélimuseum i Sala.

Kåge Bergman var sedan drivande i tillkomsten av Aguélimuseet, som öppnade

1962 på tredje våningen i gamla badhuset i kvarteret Täljstenen. Han var också mycket engagerad i det arbete som 1987 ledde fram till muséets utvidgade lokaler i anslutning till det då nya Stadsbiblioteket. Kåge Bergman tog vidare initiativ till stödföreningen Aguélimuseets Vänner, som bildades 1987.

Kåge Bergman var själv en aktiv konstnär och var bl a medlem i den sk Croquisklubben, som bildades i Sala i mitten av 1940-talet och som har beskrivits i en artikel i Sala Allehanda den 28 september 1949. Klubben hade ett dussintal medlemmar och förutom Kåge Bergman var bl.a. Edvard Cederling och Folke Östlund med i klubben. Kåge Bergman målade gärna akvarell med motiv från Sala med omnejd, ibland sittande i sin bil där han hade ett underlag som vilade mot ratten på vilket han fäste sina papper.

[Tidningsklipp i urval om Kåge Bergman](#)

Han ställde också ut vid flera tillfällen, bl a på Abrahamsgården i Norberg 1976 tillsammans med Karl-Otto Modin och Lennart H Lindberg, på Aguélimuseet 1982 tillsammans med bl.a. Bo-Åke Adamsson och Bo Svärd samt på Aguélimuseet 1997 tillsammans med grafikern och vännen Lennart Forsberg.

Vid Salas 350-årsjubileum 1974 tilldelades Kåge Bergman Salas jubileumsmedalj i silver, som överlämnades av Carl XVI Gustaf vid en ceremoni på Stora Torget. 1989 fick Kåge Bergman Sala kommuns kulturstipendium för mångåriga och bestående insatser för Salas kulturliv. Och 1997 fick han Nordiska museets medalj för hembygdsvårdande verksamhet.

Kåge Bergman avled 2001 i en ålder av 86 år.

1940-talet

- 1943 Praktikant vid Arbetsförmedlingen i Stockholm, Södertälje och Västerås i början av 1940-talet. Flyttade till kvarteret Vaskplatsen 1-2 (Sveahuset) i Sala den 25 oktober 1943. Inneboende hos konstnären Hulda Claesson Silfverstolpes familj och granne med kåsören vid Sala-Posten, Sten Wahlberg.
- 1946 Giftermål med Barbro Holm, f. 19 januari 1921, d. 18 februari 2009.

Kåge Bergman, *Dahlia*, akvarell 1946, 60 x 46 cm. Tillhör Region Västmanland.

- 1947 Dottern Elisabet föds den 9 november.
- 1949 Dottern Margareta (Ata) föds 6 mars. Kåge blir intendent i Sala konstförening, en post som han innehade i 40 år. Oavlönad!

Croquisklubben 1949. Från vänster Gösta Södergren, Greta Ringström, Henry Johansson-Johag och Kåge Bergman. Foto Sven Norling.

Från vänster John Fredriksson, Edvard Cederling, Folke Östlund och Bertil Andersson. Foto Sven Norling.

Ur Sala Konstförenings verksamhetsberättelse för 1949:

Styrälsan har bestått av D:r Carl Friberg ordf., v.ordf. Rektor G.Flodström, intendent (utanför styrelsen) Assistent Kåge Bergman samt bitr. intendent Fru Greta Ringström, sekr. G.Högberg och kassör F.Östlund.

Övriga ledamöter: Häradsskrivare G. Ahlin, D:r L. Nordquist, Glasmästare C.G.Ahlgren, Överlärare H.Collin och Metallarbetare L. Lindberg.

Suppleanter: Stadsträdgårdsmästare J.Lantz, Musikhandlare H. Johansson samt Bibliotekarien Ulla Reutherborg.

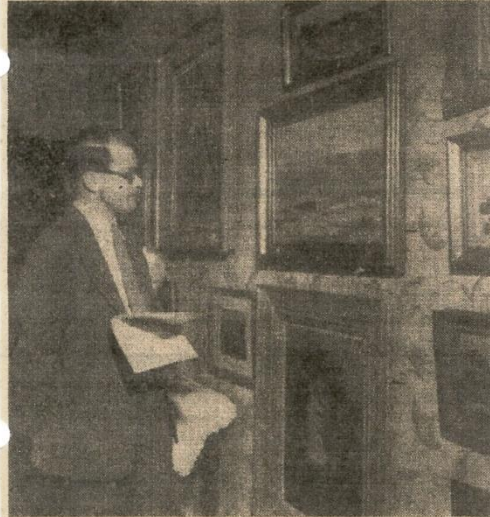
Revisorer: Bankkamrer Östen Petrusson och Frisörmästare John Fredriksson med Cykelhandlare Olle Eriksson som suppleant.

Inköpsnämnden har utgjorts av Kåge Bergman, G.Ahlin och L.Nordquist.

1950-talet

Sala Allehanda 5 maj 1950:

116 konstverk, varav 32 Aguélitavlor utställes

Konstföreningens intendent Kåge Bergman i stilla begrundar inför en vägg med Aguéli-tavlor.

Hela den exklusiva friberg-ska konstsamlingen kommer som nämnt att visas för den stora allmänheten under nästa vecka, då dr Fribergs hem vid Smedbroplan genom de anhö-rigas välvillighet öppnas. De 116 konstverken — omfattande såväl måleri som skulptur — kommer att återfinnas just på de platser, som konstvännen,

samlaren och konässören dr Carl Friberg själv funnit lämpligt att placera dem.

Konstföreningens intendent K. Bergman, fröken Gunhild Friberg och medlemmar i Sala konstförening har den senaste tiden skött om numreringen och ordnat för tryckning av en katalog över samtliga konstverk. På vinjetten kommer att återfinnas en Aguélitavla och katalogen försäljs givetvis under utställningen. Det som måhända kommer att tilldra sig största uppmärksamheten är den unika samling av Ivan Aguéli-tavlor, en kollektion, som inte har sin like annat än möjligen på Nationalmuseum. Sammanlagt är det 32 av Aguélis oljemålningar och dessutom finns här 12 blyertsteckningar av samme konstnär.

Att räkna upp alla de stora konstnärer, som här finns representerade skulle vara till mycket liten nytta, det räcker måhända med att konstatera att vad som kommer att visas är endast utsökt konst. Några namn skadar det dock inte att nämna: Karl Nordström — såväl oljemålningar som kolteckningar —, Helene Schjerfbeck, Karl Isaacson, Ivan Arosenius, Rickard Berg, Edvard Munch, Karl Kylberg o. bland äldre stora mästare Jacob Jordaens, som levde under 1500

o—o—o—o—o—o—o—o—o—o—o—o—o

115 KONSTVERK...

o—o—o—o Forts. fr. sid. 1.

och 1600-talen samt 1600-talsmålaren David Ehrenstrahl.

Bland skulptörerna är endast de främsta representerade. Här finns verk av Carl Milles, Carl Eld, Christian Eriksson och den för Salas vidkommande så aktuella John Lundqvist, för att nu nämna några.

Konstföreningens egna medlemmar har gratis tillträde hela veckan. De som önskar lösa medlemskort i föreningen kan göra det vid entrén. Övriga besökare får betala 1:— kr. och katalogen kommer att betinga ett pris av 50 öre. Utställningen öppnas, som nämnts på söndag kl. 13 och pågår t. o. m. söndagen den 14. Söndagarna är det öppet mellan kl. 13 och 20,30 och vardagar mellan 12—15 och 18—20,30.

Vernissagedagen demonstreras utställningen kl. 16,30 av fil. lic. Folke Holmér från Nationalmuseum. Det finns all anledning för den stora allmänheten att inte låta ett så utsökt tillfälle att se förnämlig konst gå sig ur händerna.

Utdrag ur *Återblick på Sala Konstförenings 50-åriga tillvaro – Kåseri av förre intendenten vid Sala Konstförening, Kåge Bergman, på årsmötet den 16 maj 1991:*

Låt oss nu ta en titt på 1950 års verksamhet!

”Medlemsantalet har under 1950 ökat från 269 till 316 eller med 47 st.” Förklaringen kommer i sammanställningen över årets utställningar: Utställningen av dr Fribergs konstsamling i den Fribergiska villan. Så här säger årsberättelsen: ”Det främsta evenemanget i Konstföreningens regi under 1950 ägde rum veckan 7-14 maj, då genom de efterlevandes tillmötesgående framlidne förste stads-läkaren, doktor Carl Fribergs förnämliga konstsamling visades för allmänheten. Staden hade för täckande av omkostnader anslagit 300 kronor. Konstverken, inalles 125 nummer, hängde på sina ursprungliga platser i den Fribergiska villan och Konstföreningen hade låtit trycka en katalog till utställningen. - Utställningen blev en stor framgång och besöktes av mer än 1 000 personer. Föreningen fick 30 nya medlemmar och ett bra överskott kunde tillföras kassan. - Vid vernissagen, bild 3, höll intendenten Folke Holmér (Liljewalchs Konsthall, Stockholm) ett anförande och uppehöll sig därvid i huvudsak vid den imponerande Aguélisamlingen”.

Bild 3. Vernissagepublik samlad inför Aguélis "Domkyrkan i Visby".

1952   Sonen Staffan föds 15 mars.

Utdrag ur *Återblick på Sala Konstförenings 50-åriga tillvaro – Kåseri av förre intendenten vid Sala Konstförening, Kåge Bergman, på årsmötet den 16 maj 1991:*

Konst ur Salahem

"Konst ur Salahem", en utställning 1953 i Folkskolans samlings-sal, som ordnades i samarbete med Sala Rotaryklubb, Sala Allehanda och Sala Posten, tillkom i syfte att dels söka utröna i vilken mån konstbeståndet i Sala förändrats sedan Kvinnoföreningens Beredskapskommitté tolv år tidigare ordnade en liknande utställning kallad "Våra bästa tavlor", dels för att visa något av ortens konstbestånd för de gäster från våra vänorter, som väntades hit under utställningsperioden.

Som en stomme att bygga utställningen kring hade Nationalmuseum välvilligt sänt en del (14 st målningar) av den museet tillhörande Fribergiska samlingen av Aguélimålningar, vilka självfallet fick hedersplatser i utställningslokalen. Utställningen, som väckte stort intresse, besöktes av c:a 560 personer

Ur Sala Konstförenings verksamhetsberättelse för 1953:

Under år 1953 har anordnats två utställningar av vilka den första hölls under tiden 26 april - 3 maj i Folkskolans samlings-sal under namnet "Konst ur salahem". Denna utställning anordnades i samarbete med Sala Rotaryklubb, Sala Allehanda och Sala Posten och tillkom i syfte att dels söka utröna i vilken mån konstbeståndet i Sala förändrats sedan Kvinnornas beredskapskommitté för tolv år sedan ordnade en liknande utställning kallad "Våra bästa tavlor", dels för att visa något av ortens konstbestånd för de gäster från våra vänorter som väntades hit under denna tidsperiod. Genom upprop i ortspressen påkallades allmänhetens intresse och när utställningen öppnades kunde arrangörerna uppvisa ett 80-tal utvalda nummer. Särskild utställningskatalog hade tryckts. Såsom en stomme att bygga utställningen kring hade Nationalmuseum välvilligt sänt en del (14 st.) av den museet tillhöriga Fribergiska samlingen av Aguélimålningar, vilka självfallet fångade hedersplats i utställningslokalen. Utställningen, som väckte stort intresse, besöktes av c:a 560 personer, därav c:a 285 skolungdomar.

Under året har l:e intendenten vid Nationalmuseum, fil.lic. Gertrud Serner besökt staden för att söka finna lämpliga lokaler för deponering av framlidne d:r Carl Fribergs konstsamling, vilken donerats till muséet under villkor att den placeras i lämpliga lokaler i Sala.

D:r Serner fann i Samrealskolan lämpliga depositionsplatser och man har med glädje kunnat konstatera att ett mindre antal Aguélimålningar och några Nordströmteckningar fått sina platser inom skolans lokaler.

Kåge Bergman, *Stationen*, akvarell 6 februari 1955, 31 x 38 cm.

Utsikt från familjen Bergmans hem på dåvarande Bergmästaregatan 4 (nuvarande Aguéligatan 4).

Ur Sala Konstförenings verksamhetsberättelse för 1955:

Under tiden 18 - 25 september visades en utställning av den unge målaren Joe Hedlund från St. Skedvi. Då konstföreningens styrelse beslutade att lämna sin hjälp med att arrangera ut-

ställningen var det i första hand för att hjälpa utställaren till fortsatta studier vid Valand i Göteborg.

I de alster som utställdes fäste man sig särskilt vid den fina känsla för färg och valörer, som den unge målaren visade prov på, samtidigt som man glädde sig åt att han kanske kan bli en sällsynt egenartad naivist med inslag av orientalisk ornamentik i sitt måleri.

Allmänheten visade stort intresse för utställningen och ett flertal målningar fann köpare.

Vernissagen, Joe Hedlunds utställning

1957   Dottern Katarina föds 10 november.

1960-talet

Ur Sala Konstförenings verksamhetsberättelse 1960:

Årets sista utställning räckte endast fem dagar och hade fyra salakonstnärer som utställare nämligen Edvard Cederling, Sixten Engberg, Lennart H. Lindberg och John Sköld. Utställningen var gjord dels som en honnör för den för de flesta salabor kände konstnären Cederling, dels som ett försök att med denna exposé som overtyg mäta intresset för s.k. konstlån. Denna idé skulle bygga på principen att vem som ville kan få låna hem ett konstverk för en viss hyra per vecka. Om konstverket sedan inköpes avräknas den erlagda hyran från köpesumman. Efter utställningens slut inleddes samarbete med ABF om en deposition i Folkets Hus lokaler av en del särskilt utvalda alster från utställningen och överenskommelse träffades också om att ABF-expeditionen skulle sköta den eventuella uthyrningen av konstverken. Tyvärr tycks intresset för denna verksamhet ännu icke ha infunnit sig. Utställningen besöktes under de dagar den hölls öppen (26-30 november) av 425 personer därav 184 skolungdomar. Försäljningssumman uppgick till 1100 kr.

Ur skriften *Återblick på Sala Konstförenings 50-åriga tillvaro – Kåseri av förre intendenten vid Sala Konstförening, Kåge Bergman, på årsmötet den 16 maj 1991:*

Drömmen blir verklighet!

Ett nytt, ur Konstföreningens synpunkt, mycket betydelsefullt år, blev 1962, – året, då Aguélimuseet äntligen blev verklighet!

I verksamhetsberättelsen för året kan vi läsa: "Verksamhetsårets stora händelse var givetvis invigningen av Aguélimuseet, som ägde rum på Ivan Aguélis födelsedag den 24 maj. En mängd prominenta personer hade hörsammat inbjudan och hedrade akten med sin närvaro".

Vestmanlands Läns Tidning 25 maj 1962:

forts. Vestmanlands Läns Tidning 25 maj 1962:

Salas nya Aguéliumuseum har fått sin högtidliga invigning. Sala konstförening var invigningen en både enkel och värdig utformning. Närmare 100-talet personer hade samlats i den nya kulturinstitutionen på Ivan Aguéli's 93-årsdag, när intendent Kåge Bergman välkomnade: Ivan Aguéli och doktor Carl Friberg träffades aldrig under sin levnad. Men i dag har de träffats i en förbrödning, som vi tror skall komma att betyda mycket för vår stad och bygd, sade hr Bergman.

Torsdagskvällens invigning blex de korta talens kväll. Kåge Bergman erinrade en del om sörlingen Ivan Augéli, som hade hade fast förankring i sitt föräldrahem i staden, men som ändå sällan vistades där. För salaborna var han därför inte stort mer känd än annorstädes.

Framför porträttet av doktor Carl Friberg har samlats fr.v. dr Bertil Friberg, fru Gulli Friberg, dr Staffan Friberg, tandläkare Gunhild Friberg och fru Margit Friberg. Bertil Staffan och Gunhild Friberg är barn till den framlidne konststälkaren och stadsläkaren Carl Friberg.

Hr Bergman berörde också grunden för den förnämliga konstsamling som man nu invigde. Doktor Carl Friberg gjorde ett sjukbesök hos fru Aguéli som slutade med att han fick en tavla under armen med sig hem. Den första men inte den sista . . .

DK-ordföranden Ivar Öhman förklarade museet invigt, sedan han betonat att det var en för staden länge närd önskan som uppfyllts.

— Museet kan betyda att allt fler människor får njuta av konsten och kanske också förstå den. Då har kanske också doktor Fribergs högsta önskan blivit uppfylld, sade han.

AGUÉLI- OCH FRIBERGS- ÄTTLINGAR

Förste intendenten vid Nationalmuseum, doktor Gertrud Sterner, presenterade samlingen i korta drag och lyckönskade Sala stad och konstföreningen till att let hela förts i hamn. Också hon underströk att en god konstsamlings närvaro kan stimulera consintresset.

Sedan dessa snabba inslag var avverkade fick man själv tillfälle att se allt det vackra som exponeras på väggarna.

Där var stadsfullmäktiges och och drätselkammarens ledamöter, lär var Carl Fribergs söner, dok-

torerna Staffan och Bertil och dottern, tandläkare Gunhild, med anförvanter och där var Aguéliättlingarna Sven och Margareta Aguéli bl. a.

STAFFLI DONERADES

Tjänstemannen och konstnären Folke Östlund, Sala, passade på att skänka Ivan Aguéli's staffli som nyligen ropades in på en auktion efter gamla fru Aguéli av konstnären Philip Mehlén.

Doktor Carl Fribergs minne ägnades en speciell hyllning. Under dagen besökte representanter för konstföreningen hans grav och nedlade en krans.

Vid en invigningssupé på Stads- hotellet senare på kvällen knep intendent Bergman dagens poäng i en fråga till stadsfullmäktige- ordföranden Bertil Elgstedt.

— Vi har en Carl Fribergsgata här i staden. När får vi en Aguéli-gata frågade han.

Ur verksamhetsberättelsen för 1962:

I samarbete med Sala föreläsningförening anordnades en konstafon med Carlo Derkert, som höll ett föredrag betitlat "Från Zorn och Aguéli till Paul Klee". Arrangemanget, som gick av stapeln den 29 oktober på Aguéliumuseet samlade fullt hus och många kunde ej beredas plats utan fick avstå från att höra dr. Derkert. Trots att han talade över sitt ämne under två timmars tid, kunde intresset hela tiden hållas på toppen, och man kunde ej missta sig på en allmän önskan att liknande kvällar skulle upprepas. Tyvärr har föreningens projektor alltför kort brännvidd, vilket gör att apparaten och dess skötare näste placeras mitt i salen och följden blir att de som sitter längre ner får bilderna skymda.

Kåge Bergman, *Stadsbild*, akvarell 1963, 21 x 26 cm.

Ur skriften *Återblick på Sala Konstförenings 50-åriga tillvaro – Kåseri av förre intendenten vid Sala Konstförening, Kåge Bergman, på årsmötet den 16 maj 1991:*

1963 gästades museet av den legendariske konstföreläsaren CARLO DERKERT, som av Konstföreningen och Föreläsningföreningen gemensamt inbjudits att hålla föredrag om den norska textilkonstnärinnan Hanna Ryggen. Som vanligt vid Carlo Derkerts besök, hade den konstintresserade allmänheten mött upp mangrant och fyllde museets utrymmen till sista plats.

Ur verksamhetsberättelsen för 1964:

Årets första utställare var Ragnar Alyre, Stockholm, som i sin ungdom fick sin första undervisning i måleri av Ivan Aguéli, vilken var god vän till Ragnar Alyres föräldrar. Det var sommaren 1912, när Aguéli var hemma i Sverige och gästade familjen Alyre, då bösatt i Visby, som Ragnar fick sina första lärospån i konstnärssyrket. Under denna tid tillkom det porträtt, som Alyre målade av Aguéli, och som Nationalmuseum inköpte på Sala konstförenings förslag samt deponerade i Sala på Aguélimuséet.

Vid vernissagen, som hölls söndagen den 9 febr., hade många intresserade infunnit sig dels för att höra konstnären Alyre berätta sina minnen från denna tid, dels för att få se det måleri, som Aguélis elev nu ställde ut. Utställningen, som pågick under tiden 9 - 23 februari (en vecka längre än vad som planerats ursprungligen) blev en stor framgång såväl publikt som ekonomiskt.

Antalet besökare uppgick till 379 därav 139 skolungdomar.

Försäljningssumman uppgick till kr 23.453.90. Därtill kommer 2000 kr för det porträtt, som Nationalmuseum inköpte för deponering på Aguélimuséet.

Aguélimuseet

[Föredrag av Kåge Bergman](#)

10 min.

Ivan Aguéli

[Föredrag av Kåge Bergman](#)

20 min.

Ur skriften *Återblick på Sala Konstförenings 50-åriga tillvaro – Kåseri av förre intendenten vid Sala Konstförening, Kåge Bergman, på årsmötet den 16 maj 1991:*

1966 hade det tidigare omtalade kommunala bidraget på 300 kronor tiodubb-
lats och utgick således med 3 000 kr + 2 000 kr till "flygelfonden". Dessutom
anslog Kulturnämnden 2 460 kr till musikverksamhet. Från enskilda skänktes
under året 350 kr till "flygelfonden".

Vår Bechsteinflygel

Varför denna flygelfond, kanske någon undrar. Genom det mycket starka intresse
för musik, som visat sig hos museets besökare, uppkom tanken på en musik-
lyssnarcirkel. Som den förste ledaren i denna cirkel lyckades vi få en ung

musikentusiast (en del medlemmar minns kanske den i TV så populära Åke
"Beethoven" Holmquist, som kammade hem högsta vinsten i TV-serien "10 000-
kronors-frågan" på sina massiva kunskaper om Beethoven). Den "gossen" reste
alltså från Stockholm till Sala varje gång musiklyssnarcirkeln hade sammankomst.
Många gånger hade han utarbetat hela konsertprogram, som han spelade på
flygeln, som köptes vid den här tiden. (Numera är Åke Holmquist konserthus-
chef i Stockholm). Något instrument fanns ju inte tidigare på museet - dröm-
men var en flygell Genom "tiggeri" hos företag och enskilda (lockbete: var och
en, som skänkte minst 50 kronor, skulle få en liten silverplåt, med sitt namn
ingraverat, fastsatt på insidan av flygellocket) blev drömmen verklighet. Det
gick ganska bra att få ihop de 7 600 kronor, som flygeln kostade (en Bechstein
av förkrigskvalitet).

En titt på 1968 års verksamhet visar att Konstföreningen från Sala stad fått
4 000 kronor för verksamheten och 5 000 kronor för inköp av konst till staden.
(Ett antal år fick Konstföreningen förtroendet att inköpa konst till kommunen.
Efter en allmän rekommendation från Kommunförbundet lämnades detta uppdrag
till kommunernas kulturnämnder och så är det än i dag). Från Sala stads kul-
turnämnd fick vi 1 200 kronor för musikverksamhet. Från Sala Sparbank fick
museet 3 000 kronor för iordningställande av ett musiklyssnarrum under 1968/
69. Under året hölls sex utställningar.

Salakonstnären Bertil Herlow Svensson visade ett förnämligt urval av sina
trådkulpturer i en uppmärksam utställning på museet i början av november.
Konstnären, som själv arrangerade utställningen, skapade en både intressant,
omväxlande och skön exposé, som många besökande njöt av och diskuterade
sinsemellan. De ungdomar som besökte utställningen var märkbart intresse-
rade. Ett par av dem gjorde utställningen till objekt för en aftons fotografiska
experiment.

Kommer så det betydelsefulla året 1969. Redan i början av årsberättelsen ser man att det hände saker och ting.

Aguélis hundraårsminne

Årets attraktion var den utställning som öppnades på 100-årsdagen av Ivan Aguélis födelse och som blev upptakten till den vandringsutställning som, med Nationalmuseum som arrangör, skulle besöka en mängd platser i Sverige och turnera till början av 1971.

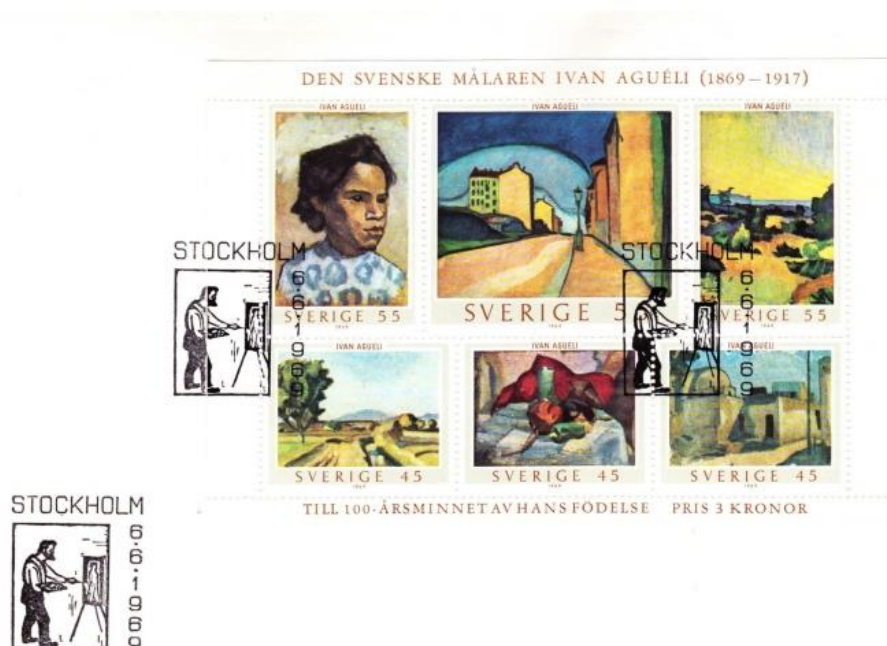
Dr Gertrud Serner från Nationalmuseum höll högtidstalet vid vernissagen och belyste därvid Aguélis egenartade liv, hans misslyckanden och hans strävan att komma till klarhet i sin konst, men också de korta stunder i hans liv, då han tycktes vara harmonisk och lycklig.

Till den vackra och intressanta utställningen hörde också ett rikt material av brev och tidningsurklipp, samlat i ett par montrar och på skärmar, som av utrymmesskäl ställdes upp i Stadsbiblioteket med hänvisning till utställningen på museet. Första dagen besöktes utställningen av 210 personer och under den tid utställningen visades i Sala (24 maj - 10 augusti) noterades 1 735 besök.

Aguélifrimärken

Den 6 juni kom Aguélifrimärkena ut och kartorna, med de sex olika frimärkena, bild 8, återgivande sex målningar i färg av Aguéli, åstadkom en ny rusningsvåg till museet, särskilt filatelister, vilka var angelägna att få den specialstämpel, som man kunde få på museet.

Det var icke utan stolthet, som Konstföreningen såg sitt förslag från ett styrelsesammanträde hösten 1968 (då även Gertrud Serner deltog) förverkligat på ett sätt som ingen kunnat drömma om. Förslaget, som vi lade fram, gällde ett frimärke som återgav en målning av Aguéli, men resultatet blev alltså sex frimärken återgivande olika målningar av honom. VI BLEV VERKLIGEN ÖVER HÖVAN BÖNHÖRDA!!!

Ur Aguélímuseets årsskrift 1992:

Aguéli på frimärken med förstadagsstämpel

DEN 24 MAJ är Ivan Aguélis födelsedag. 1969 inföll den 24 maj på pingstafton och då celebrerades 100-årsdagen av konstnärens födelse med en utställning, som hade vernissage i Sala under medverkan av dr Gertrud Serner, dåv. förste intendent vid Nationalmuseum. Utställningen pågick i Sala till mitten av augusti och gick sedan ut på vandring till olika platser i landet.

Postverket bidrog till jubileumsfirandet genom att den 6 juni utgav en karta om sex frimärken med Aguélimotiv. Märkena var uppdelade i två valörer, tre 45 öres och tre 55 öres, och kartan kostade odelad 3 kronor. För tryckningen svarade London-firman Thomas De la Rue & Co. Utförandet var sex färgers offsettryck på vitt, icke fluorescerande frimärkspapper. Själva tryckmetoden kallades Delacryl.

Uppgifterna är hämtade ur Kungl. poststyrelsens, som det då hette, cirkulär Filатели och med frimärkskartan följde en kort beskrivning av konstnärens märkliga liv.

Förstadagsstämpeln 6.6.69 var tecknad efter Anna Sahlströms träsnitt "Aguéli målar" från 1911. Som framgår av bilden ovan skedde stämplingen vid utställningen i Sala.

De sex motiven på frimärkena var: "Flickhuvud" (Waldemarsudde), "Stockholmsutsikt" (privat ägo), "Gotländskt landskap"

(d:o), "Landskap med väg (d:o), "Nature morte" (Waldemarsudde) och "Egyptiskt kupolhus" (Moderna museet).

Frimärkskartan utlöste en "proteststorm" bland svenska filatelister, berättade signaturen Filos i Dagens Nyheter av den 14 maj 1969.

Protesterna riktade sig dock inte mot Ivan Aguélis "något osvenska liv och likaledes exotiska konst" utan mot poststyrelsens sätt att hugfästa minnet av en på flera sätt fascinerande konstnär.

För frimärkssamlarna innebar det en mindre revolution inom svensk frimärksutgivning att ge ut en s k minikarta i sex färger, som dessutom trycktes i England. Visserligen hade poststyrelsen utgivit frimärken tidigare i flera färger men aldrig förr sex frimärken i sex färger på en och samma gång. Och inte heller var det första gången tryckningen skedde utomlands — serien "Finska nybyggare i Finland" från 1967 trycktes t ex i Finland.

Men nu, skrev Filos, slog poststyrelsen alla rekord genom att så definitivt avvika från dygdens väg att man på många håll börjat undra om det är generaldirektör Nils Hörjels avsikt att börja konkurrera med de fattiga shejkdömena vid Arabiska halvöns södra och östra stränder.

Där ger man i så hög takt det över huvud taget är möjligt ut frimärken som inte i första hand är avsedda att vara frimärken utan som genom prålig utstyrsel och diverse extra finesser skall locka särskilda kategorier av samlare världen över att bidra till livets upprätthållande åtminstone i respektive harem.

Dagens Nyheter 14 maj 1969:

VÅRA MEST UTSKÄLLDA

Den 114-åriga svenska frimärkshistoriens med visshet i förväg mest utskällda frimärken kommer ut i ett artal av sex i lika många färger på vart och ett den 6 juni. Som framgått av korta förhandsnotiser rör det sig om de minnesfrimärken som utges med anledning av att det nu är precis 100 år sedan John Gustav Aguéli föddes i Sala.

Som barn och yngling var Aguéli svensk. 1890 försvann han nästan för gott från fosterjorden. Och sedan var han inte svensk så länge till. Under namnet Ivan Gustave Aguéli blev han internationell med bopålar i Frankrike, Egypten, Indien, Spanien och förmodligen på flera håll.

Aguéli fascinerades särskilt av Östern i allmänhet och arabvärlden i synnerhet. Han övergick tidigt till Islam. Dessförinnan hade han blivit både anarkist, pacifist, astrolog, extrem djurskyddsvän, anhängare av allt övernaturligt.

Främmande fågel

Under kortare perioder var han därtill målare. I den mån Aguéli verkligen skall räknas som svensk, var han ändå en främmande fågel med sin konst. Den har ingen motsvarighet. Den är precis lika fascinerande som konstnärens eget livsöde. Detta inleddes alltså 1869 i Sala. Det avslutades 1917 genom en olyckshändelse i Spanien.

Den veritabla folkstorm som poststyrelsens beslut att ge ut minnesfrimärken över Ivan Aguéli utföstr innebär ingalunda någon protest mot konstnärens något osvenska liv och likaledes exotiska konst.

Det som kommit det att koka i breda lager av frimärksintresserade i detta land är poststyrelsens sätt att hugfästa minnet av den fascinerande främlingen.

Historisk karta

Man gör det genom att för första gången i svensk frimärkshistoria ge ut en sk minikarta med sex frimärken, tryckt i sex färger i — England!

Detta innebär förstås ingenting annat än en revolution inom svensk frimärksgivning.

Inte så att det inte skulle ha givits ut frimärksskarter förr. Kombinationshäftet "Vildblommor", fem 45-öres bruksmärken, som gavs ut den 4 juni förra året, är ett exempel på att dylikt förekommit.

Inte heller så att man tryckt —

eller, rättare sagt, låtit trycka — märken i flera färger. Sådant har förekommit flera gånger tidigare utan allvarigare protester, knappast dock i sex färger på en gång.

Inte heller så att märkena trycks utomlands. Man kan erinra om "Finska nybyggare i Sverige" i valörerna 10 och 35 öre som kom ut den 16 juni 1967 och som trycktes i Finland.

Alla rekord ryker

Men väl så att poststyrelsen genom att plötsligt slå alla rekord i alla dessa grenar på en enda gång så definitivt avvikit från dygdens väg att man på många håll börjat undra, om det är generaldirektör Nils Hörjels avsikt att börja konkurrera med de fattiga shejkdömena vid Arabiska halvöns södra och östra stränder.

Där ger man i så hög takt det över huvud taget är möjligt ut frimärken som inte i första hand är avsedda att vara frimärken utan som genom prälig utstyrsel och diverse extra finesser skall locka särskilda kategorier av samlare världen över att bidra till livets upprätthållande åtminstone i respektive harem.

Nils "Shejken" Hörjel, som vår trygga postgeneral stundom kallas numera, kan inte misstänkas för att ha avsikter liknande de mer eller mindre äkta shejkernas. Men poststyrelsens politik i det här sammanhanget tycks onekligen leda till ett tekniskt resultat som vid ytligt betraktande minst sagt liknar det arabfurstarna siktar mot: minikarter i glatt tryck med många färger.

I Sverige är det hittills egentligen bara de nyssnämnda nybyggarmärkena som tillnärmelsevis liknar de kommande Aguélimärkena. Nybyggarmärkena räknas nog ganska allmänt, tyvärr, till våra hiskligaste märken.

Högljudda protester

Diverse sammanslutningar av frimärkssamlare har högljutt protesterat mot eller hos poststyrelsen. Utan något som helst resultat.

Så sent som i samband med världskyrkomötet i Uppsala förra året lyckades man dock som bekant få en väsentlig ändring till stånd vid utformningen av minnesfrimärket i sammanhanget. Men nu har det alltså inte gått.

Därför kommer det den 6 juni ut en minikarta med tre 55-öres och lika många 45-öres märken med målningar av Aguéli som

Frimärksskarter, som upprör "Stockholmsutsikt" och "Gotlands landskap".

motiv. I den övre 55-öresraden återfinns "Flickhuvud", "Stockholmsutsikt" och "Gotländskt landskap". I den nedre 45-öresraden "Landskap med väg", "Nature Morte" och "Egyptiskt kupolhus".

Det blir, som synes, för Sverige nya format på märkena. Hela kartan mäter 135 gånger 90 millimeter.

Postens filateliavdelning (PFA) säljer förstås förstadagskuvert som vanligt. Den här gången i formatet 198 gånger 138 millimeter. Adressen är Fack 101 10 Stockholm 1. Beställ omgående om Ni är intresserad och skicka då motsvarande belopp — tre kronor per karta — till postgiro 1066.

Den som vill ha sina förstadagsbrev expedierade i anslutning till

själva utgivningsdagen bör beställa och betala före den 27 maj. (Det blir alltså förhandsstämpling i det sammanhanget.)

Förstadagsstämpeln har gjorts efter ett träsnitt från 1911 av Anna Sahlström. Det föreställer en målände Aguéli.

Just den 6 juni säljs förstadagskuvert över disk inte bara hos PFA — som ligger hos Ostermans vid Birger Jarlsgatan i Stockholm — utan också vid postkontoren Arvika I, Hälsingborg I, Kalmar I, Karlstad I, Linköping I, Luleå I, Norrköping I, Sundsvall I, Uddevalla I, Umeå I, Uppsala I, Visby I och vid filatelikassorna Göteborg I och Malmö I.

Det dröjde faktiskt ända fram

till den 5 september 1940 innan det första minnesfrimärket över en svensk målare, skulptör eller tecknare gavs ut. Det var den gången Johan Tobias Sergel som hyllades med ett märke 15 öre brunt och ett 50 öre grått.

Den 18 februari 1960 kom Anders Zorn på 30 öre blågrått och 80 öre brunt.

Den 17 april året därpå kom Carl Gustaf Pilo på 30 öre brunt och 140 öre blått.

Den 5 juli 1965 kom prins Eugen på 40 öre svart och en krona brunt. Det var den gången som konstnären bakom frimärket David Tägtström, fick sitt namn stavat "Tägström" på frimärket. Vilket gjorde att åtminstone en del förstadagskuvert ändrades så

att där kom att stå "Tägström", med ett tomrum mellan g och s alltså.

Där kunde man verkligen tala om "Vad rätt Du tänkt — fast det var fel".

Den 28 oktober förra året kom Axel Robert Petersson — "Döderhultarn" — på fem öre grönt, 25 öre brunsvart (Petersson kallades också "Tolvskillingen", så poststyrelsen ville gärna ha med ett 25-öresmärke) och 45 öre ljus- och mörkbrunt.

Och så kom just häromdagen Albert Engström i självporträtt med ugglan på 45 öre blått och två kronor brunt.

Men ingen har hyllats så magnifikt som Aguéli.

FILOS

Ur verksamhetsberättelsen för 1969:

SALA KONSTFÖRENING

Till den festliga vernissagen hade många intresserade infunnit sig. Särskilt inbjudna, såsom Aguélisläktingar, dr Fribergs efterlevande, Sala konstförenings intendent och dess sekreterare under de första åren, konstnären Ragnar Alyre, som var Aguéli's elev sommaren 1912 i Visby samt representanter för Sala stad, gav speciell glans åt dagen. Blandade inbjudna var också förste intendenten vid Nationalmuseum dr Gertrud Serner, som med god hjälp av intendenten Margareta Winqvist sammanställt den 106 nummer omfattande utställningen. Dr Serner höll också högtidstalet vid vernissagen och belyste Aguéli's egenartade liv, hans misslyckanden och hans strävan att komma till klarhet i sin konst, men också de korta stunder i hans liv då han tycktes vara harmonisk och lycklig.

Till den vackra och intressanta utställningen hörde också ett rikt material av brev och tidningsurklipp, samlat i ett par montrar och skärmar, som av utrymmesskäl ställdes upp på Stadsbiblioteket med hänvisning till utställning på muséet.

Första dagen besöktes utställningen av 210 personer och under den tid utställningen visades i Sala (24.5 - 10.8) noterades 1735 besök (varav 901 betalande och 573 skolungdomar).

Den fina utställningskatalogen visades stort intresse och fick en god åtgång. Företalet var skrivet av dr Serner.

Den 6 juni kom Aguélifrimärkena ut och kartorna med de sex olika frimärkena återgivande sex målningar i färg av Aguéli åstadkom en ny rusningsvåg besökande till muséet, särskilt filatelister, som var angelägna att få den speciella stämpel, som de brev och kort, vilka lades i en på muséet särskilt uppsatt postlåda, försågs med under utställningstiden.

Det var icke utan stolthet, som konstföreningen såg sitt förslag från hösten 1968, och då framfört till Nationalmuseum, förverkligat på ett sätt som ingen kunnat drömma om (det ursprungliga förslaget gällde ett frimärke som återgav en målning av Aguéli. Men resultatet blev sex frimärken återgivande olika målningar av honom).

1970-talet

1970 Efter att från 1949 (till 1988) varit intendent och från 1952 sekreterare blir Kåge konstföreningens ordförande 1970, vilket Kåge innehade till 1986, då Stig Reimerson tillträder som ordförande.

Ur skriften *Återblick på Sala Konstförenings 50-åriga tillvaro – Kåseri av förre intendenten vid Sala Konstförening, Kåge Bergman, på årsmötet den 16 maj 1991:*

År 1970 ordnades nio utställningar, varav numrer sju kanske var av litet ovanligare slag. I slutet av november visade den japanska keramikern Emi Fuzi sina verk. Hon ställde också ut textila arbeten. Hon hade tidigare haft en utställning på Östasiatiska museet i Stockholm, då vi fick kontakt med henne genom museichefen Bo Gyllensvärd, som flera gånger besökt Aguélimuseet och talat om orientalisk, framför allt kinesisk konst.

Även årets sista utställning hade en fläkt av orient över sig. Den arrangerades i samarbete med U-landsföreningen Svalorna. Då fanns möjligheter att få se och köpa batik och träsniderier från Svalornas projekt i Madras. Den mycket intressanta och färgsprakande utställningen väckte stort intresse och besöktes av 663 personer.

Av 1971 års utställningstablå vill jag framhålla att par av de nio utställningarna: Årets första utställare var Edvard Jangö, som var född och uppvuxen i Sala (Möklinta), men sedan många år varit bosatt i Stockholm, där han var anställd som elektriker vid Kungliga Slottet. Han var mycket intresserad av att måla, vilket även gamle kungen uppmuntrade honom till. Den utställningen betydde för Jangö en återkomst till hembygden, som han i ett flertal målningar skildrade på ett kärleksfullt sätt.

1971 arrangerades också en utställning för att hedra minnet av salakonstnären Edvard Cederling.

Sala 350 år

1974 firade Sala stad sitt 350-årsjubileum. Konstföreningen ordnade under detta år sju tillfälliga utställningar och samma antal musikaliska begivenheter. Med anledning av jubileet hade en kommitté tillsatts för att samordna de olika aktiviteter, som skulle ge extra festlighet åt firandet.

Konstföreningen hade i sitt "jubileumsprogram" bl.a. föreslagit att en utställning med namnet "Dagens salakonstnärer" skulle anordnas i gamla komministergården under en månads tid (8 juni - 7 juli). Som utställningskommisarie arbetade konstnären Yngve Östberg, Hårsbäck, som också lade ned ett fint och engagerat arbete på den utställningskatalog, som Konstföreningen lät trycka till vernissagen. 2 000 besök noterades under utställningsmånaden, vilket måste betecknas som ett fint resultat.

För att välja något om de "musikaliska salongerna" som ordnades återger jag en del av årsberättelsens redovisning för den 7 juni: "Fredagen den 7 juni gästade Westra Aros Stadspipare museet och gav "kvällsmusik" kl. 19.30 samt "nattin" kl. 23.30. De musikaliskt avancerade ungdomarna, som spelade och sjöng verk från 14-, 15-, 16- och 17-hundratalet, uppträdde i tidsenliga dräkter och spelade på gamla instrument från dessa tider. Detta gav en festlig och romantisk prägel åt kvällen".

Sala Allehanda 20 juni 1974:

Inspektör Kåge Bergman får jubileumsmedaljen av kung Carl Gustaf. Övriga medaljörer är fr.v. red. Alfred Lindén, intendent Ernst Folke Lindberg och grosshandlare Gösta Colliander.

Ur skriften *Återblick på Sala Konstförenings 50-åriga tillvaro – Kåseri av förre intendenten vid Sala Konstförening, Kåge Bergman, på årsmötet den 16 maj 1991:*

Aguéli på Thielska - Munch på Aguélimuseet

Ett avsnitt ur 1975 års berättelse: "När vår samling Aguélimålningar lånades ut för en utställning på Thielska Galleriet var förmodligen denna utställning den vackraste Aguéliutställning som dittills gjorts i Sverige, även om den inte var den mest omfattande. (Under utställningsperioden fick vi låna Munch-grafik från Thielska Galleriet).

I den utställningskatalog, som intendenten vid Thielska Galleriet, Tage Hedqvist, sammanställde, skrev han: "Hans konst är blygsam till formatet, men de små målningarna, oftast odaterade och osignerade, är fyllda av en medveten, förenklad form och en dämpad, svalt klingande färg. Man kan utan överdrift säga att Aguéli kommit att framstå som en av vårt moderna måleris föregångsmän och finaste kolorister".

Utställningar 1976: "Tack vare ett generöst tillmötesgående från överintendenten Bo Lindwall vid Prins Eugens Waldemarsudde, fick Sala Konstförenings styrelse möjlighet att låna ett urval av de målningar av Victor Forssell (1845-1931), som Waldemarsudde ställde ut. Eftersom Forssell var född i Sala, var det av alldeles särskilt intresse att få visa denna kollektion i hans födelsestad.

Till vernissagen infann sig en talrik publik, när kommunalrådet Stig Reimerson förklarade utställningen öppnad. Från Waldemarsudde hade dr Lars-Eric Åström kommit för att visa Forssells små, intima stockholmsbilder, där den silvergrå tonen och de pastellartade färgaccenterna smälte samman i en skön harmoni".

Emile Bernard på museet

I slutet på året lyckades det att genom kontakter med privata samlare ordna en imponerande utställning med verk av Emile Bernard, en gång lärare för Ivan Aguéli, när han kom till Paris 1890. Vid den festliga vernissagen höll professor Teddy Brunius, Köpenhamn, ett intressant föredrag inför den talrika publiken, bild 9. Pressen visade ett påtagligt intresse för utställningen och gjorde stort upplagda reportage som infördes på framträdande plats. Allmänhetens intresse var också klart accentuerat".

Intendent Kåge Bergman (mitten) tyckte det var en bemerkelsedag i konstföreningens 35-åriga historia att äntligen ha fått hit en Victor Forssell-utställning.

Sonnevi-dikt och historik invigde Forssell-utställning

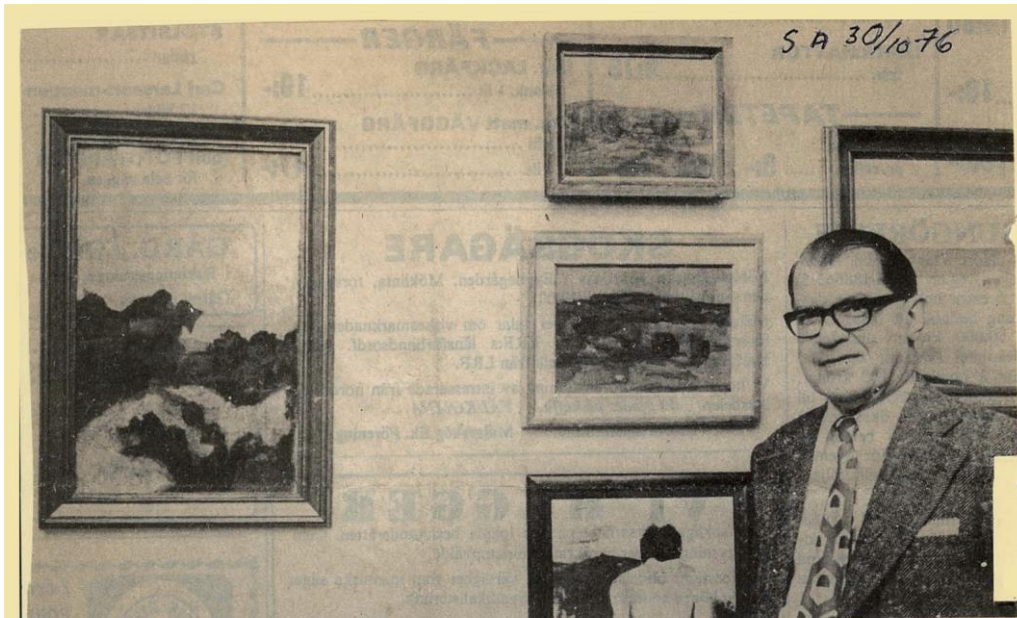
SA 16/2-7
76

En stillsam kärlek, en vilja att söka det vackra. Så betecknade Valdemarsuddes 1:e intendent, Lars-Erik Åström, den Sala-födde konstnären Victor Forssells måleri. Han gjorde det när han på söndagen tillsammans med vernissagepubliken tittade på ett par av Victor Forssells många stockholmstimotiv som finns med på utställ-

ningen på Aguelimuseet i Sala just nu. — Victor Forssell kan aldrig bli ett stort namn, för det finns inga pretentioner i hans konst. Han målade stilla och tyst, i mjukt dämpade dagar, men så självklart, så riktigt. Det är sådant som kräver kunskap, sade Lars-Erik Åström.

Viktor Forssell, *Från Stockholms utkanter. Motiv från Fjällgatan*, olja 20 x 27 cm

Konstföreningens ordf., Kåge Bergman, visar gärna de nya dyrgriparna, tre gotländska landskap av Ivan Aguéli.

KONSTFÖRENINGEN FICK FIN GÅVA TRE AGUÉLI-OLJOR FRÅN GOTLAND

Tre nya målningar av Ivan Aguéli finns nu på plats i Aguéli-museet i Sala. Det är tre gotländska landskap skänkta av Gudrun och Ragnar Alyre. I början på 1900-talet var Ragnar Alyre elev till Ivan Aguéli.

Landskapen är de första oljemålningarna som Sala

konstförening äger av Ivan Aguéli. Tidigare hade man bara tre små teckningar.

– Den stora landskapsmålningen är det alldeles särskilt fin klass på, anser Kåge Bergman, ordförande i konstföreningen. Det är en av de finaste målningarna vi har här uppe!

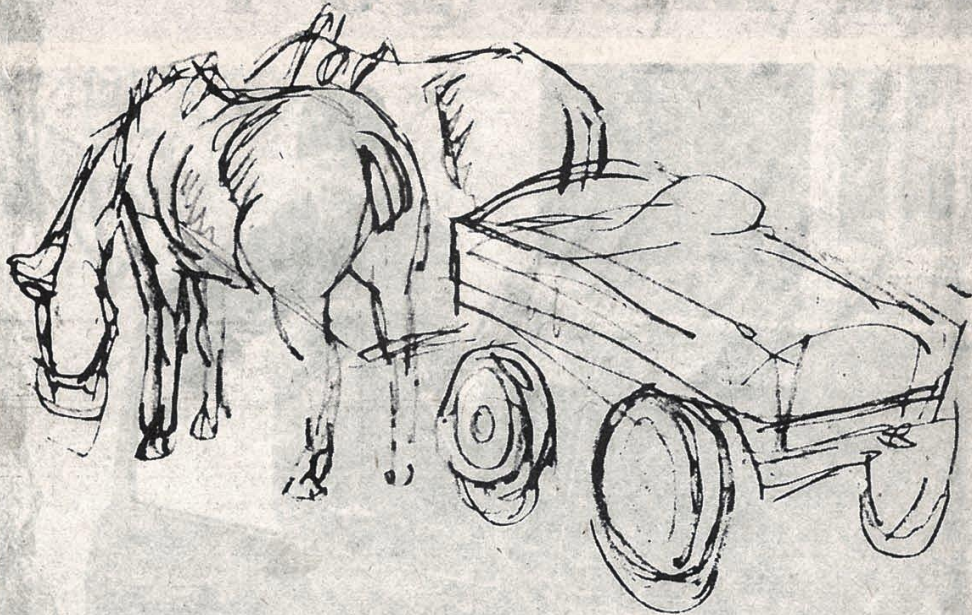
Bernard-kännaren Rune Lundén, Stockholm, t.v., har hjälpt Kåge Bergman, ordförande i Sala konstförening, och museiförståndaren Åke Jansson att hänga Emile Bernard-utställningen i Sala.

Den förnämsta utställningen någonsin på Aguéli-museet

5 A 11. 2. 78

Kylberg på Aguélimuseet

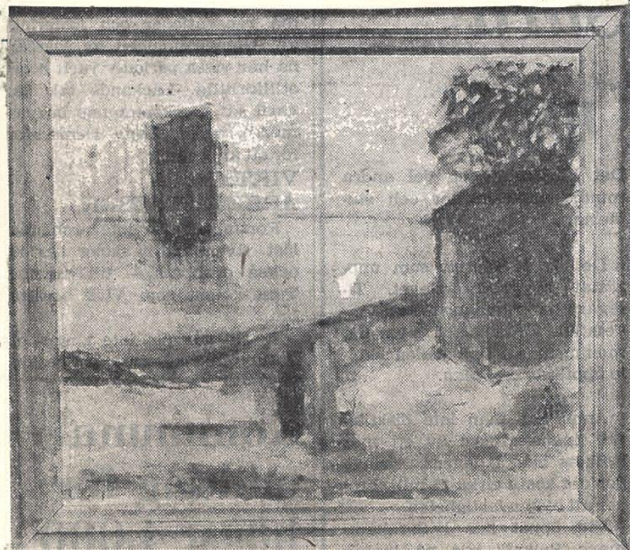
Under tiden 12 februari till 5 mars visar Aguélimuseet Riksställningars vandringsutställning med verk av Carl Kylberg. Det är en mindre utställning om konstnären och personligheten Carl Kylberg. Den innehåller originalmålningar och teckningar. Vidare skärmar som ger bakgrund till Kyl-

Konst

bergs måleri och visar hans sätt att se impressionistiskt. Till utställningen hör också

ett bildspel om Lejonet Leo, en saga som Carl Kylberg tecknat och skrivit.

Vernissage blir det på söndag klockan 13 på intendent Gösta Salén, Stockholm, visar utställningen. Öppettiderna är onsdagar—lördagar 12—16, torsdagar dessutom 18—20 och söndagar 13—16.

Carl Kylberg: Väntan.

Färg som VLT 14. 2. 78 uttrycksmedel

Riksställningar har gjort en liten vandringsutställning över en av våra på sin tid mest kontroversiella men numera mest uppskattade kolorister, Carl Kylberg. Den visas för närvarande på Aguélimuseet i Sala.

Med en handfull teckningar och målningar, men också med en del kvalitativt högtstående reproduktioner och beskrivande texter, skildras här Carl Kylbergs liv och konst. För Kylberg var framför allt färgen uttrycksbärande. Han rörde sig visserligen med ett begränsat antal färger men han kunde genom laseringar och skrapningar till underliggande färglager nå ett koloristiskt rikt register och få bildytan att andas och leva.

Hans målningar har genom färgbehandlingen getts en sugande djupillusion. Den dragning åt religiös mysticism som

utmärker hans senare verk ser man inte mycket av på utställningen, med undantag av reproduktionen av "Uppbrott" som på 1930-talet väckte sådan uppmärksamhet, då politiker-na sökte styra Nationalmuseums inköp, men hans målningar förmedlar en stämningfull mystik som är frapperande. Bidragande härtill är den blott antydande formen med upplösta konturer. Men att han också behärskade den beskrivande linjen visas i tecknade aktstudier och porträtt.

Kylbergs konst skall ses på ett ganska stort avstånd och kommer väl inte helt till sin rätt i det litet trånga Aguélimuseet. För västeråsare som kan se hans pentatyk i Tomas kyrkan är utställningen en utmärkt bakgrund för förståelsen av en av vår tids mest odebatterade konstnärer.

LASS LASSEN

Intressant Kylberg-utställning

SA 13/278

Doktor Gösta Sahlén introducerade Carl Kylbergs vandringsutställning på Aguéli-museet under söndagen.

Ett stycke färgrik konst-historia kan på Aguéli-museet i Sala beskådas fram till den 5 mars. Det är en vandringsutställning med Carl Kylbergs (1878—1952) verk.

Carl Kylberg har blivit kallad mystikern bland våra konstnärer och med sin färgsprakande konst har han erövrat mångas blickar.

Den vandringsutställning som just nu visas i Sala består av nio oljemålningar och nio teckningar tillsammans med skärmar som ger en bra insikt i konstnärens liv och arbete.

Producenten för utställningen, doktor Gösta Sahlén, höll i samband med vernissagen på söndagen ett föredrag om Carl Kylberg och hans konst.

— Många konsthistoriker missuppfattade Carl Kylberg, sa doktor Sahlén under sitt inledningsanförande på Aguéli-museet. Vernissagen hade lockat ett 40-tal Kylberg-entusiaster.

Det blåste många stormar i svenska konstkreter på 30-talet kring Carl Kylberg, som genom sin konst bidragit till att ge färgerna, och då de speciellt starka, sina särpräglade karaktärer.

Doktor Sahlén gav en fylig levnadsberättelse om den uppskattade konstnären och de besökande fick sig ett stycke konsthistoria i annorlunda tappning.

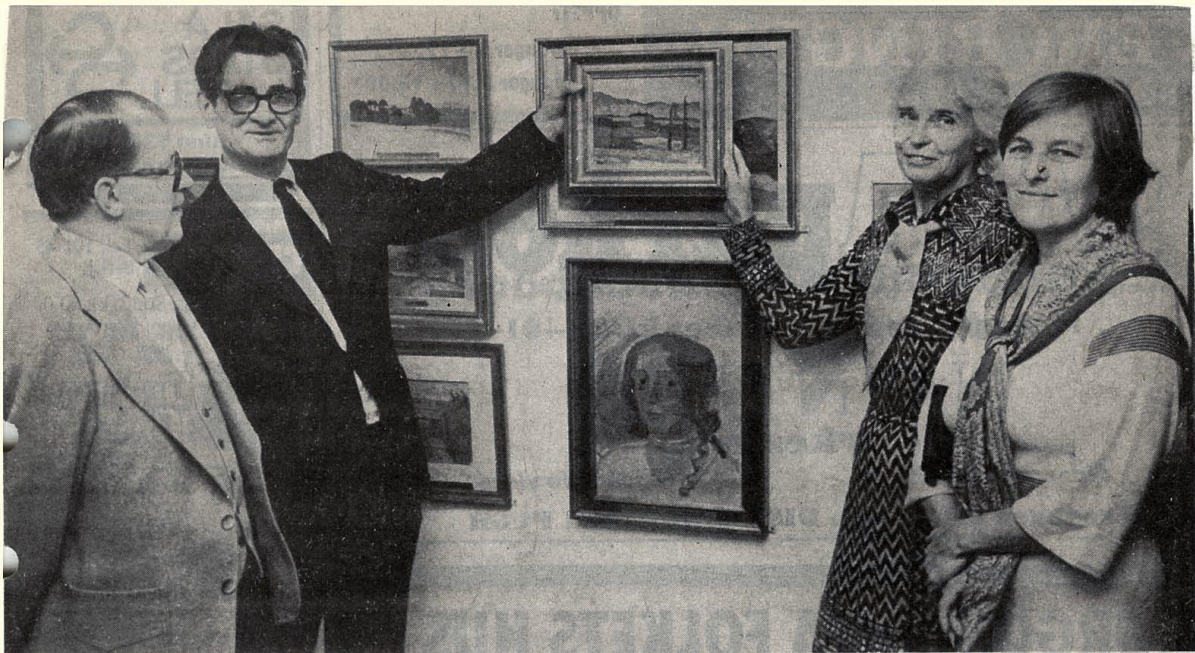
Kylbergs färger är ganska underliga, först ser de alldeles grumliga ut, men efter ett tags betraktande så klarnar

de och ett intensivt och rikt sammansatt färgmönster växer långsamt fram för ens ögon.

Till utställningen hör också ett bildspel om "Lejonet Leo" och en liten saga som heter "Kalle, Ulla och Sprätten". Den sista är en underbar berättelse som Carl Kylberg gjorde 1924.

Carl Kylberg är den enda svenska konstnär som fått en enmansutställning på Moderna konstmuseet i Paris och Sala konstförening hade svårt att hålla inne med sin stolthet över att ha fått hit vandringsutställningen, under den första visningsdagen.

Utställningen ingår i Riksutställningar och pågår som sagt fram till den 5 mars i Sala.

Samling kring den nu skänkta Aguéli-tavlan, fr. v. intendenten vid Aguélimuseet Kåge Bergman, chefen vid Nationalmuseum Bengt Dahlbeck, förste intendenten vid Nationalmuseum Margareta Winqvist och hennes medhjälpare, intendent Britta Birnbaum.

SA 7/12-78

Nationalmuseichefen med ny Aguéli till Sala

En Aguéli-tavla rikare blev Aguéli-museet i Sala på torsdagen. Chefen vid Nationalmuseum, Bengt Dahlbeck, överlämnade nämligen — tillsammans med intendenterna Margareta Winqvist och Britta Birnbaum — en Aguéli-tavla, inropad på auktion i Stockholm.

Tavlan är av litet format och föreställer ett landskap med en byggnad i mitten. Den har tillhört dr Karl Emil Widlund, som har ägt just en Aguéli-samling. Vem denne Widlund var visste man dock inte på Aguélimuseet vid överlämnandet på torsdagen.

Aguéli-tavlor finns lite varstans i landet. Friberg-ska samlingen i Sala innehåller dock den största koncentrerade samlingen Aguéli-målningar.

Nationalmuseichefen med sina båda intendent besökte också rådhuset i Sala samt Sala sockenkyrka. I rådhuset tittade man bl. a. på den Aguéli-tavla som prins Eugen skänkt. I Sala sockenkyrka var intresset knutet till målningarna av Albert Pictor.

Från kommunen deltog kommunalrådet Stig Reimerson och kulturnämndens ordf. Anna-Märta Berg.

• Se sidan 10

AGUÉLIMUSEET en Aguéli rikare

Aguélimuseet i Sala blev på torsdagen en Ivan Aguéli-tavla rikare. Nationalmuseum har nämligen ropat in en Aguéli-tavla på auktion i Stockholm, och på torsdagen överlämnade man den till Aguélimuseet för att komplettera Fribergiska samlingen. Tavlan är i litet format och föreställer ett landskap. Överlämnare var chefen för Nationalmuseum Bengt Dahlbeck och i sällskap hade han

Tavlan ropades in på en auktion hos Bukowskis i förra veckan, men priset ville man inte avslöja vid överlämnandet på torsdagen. Det är inte brukligt i sammanhanget. Medel till inköp av Aguéli-tavlor — och tavlor målade av konstnärer som stod Aguéli nära — har Nationalmuseum genom avkastningen av de aktier, som dr Carl Friberg skänkte museet.

□ 255 VERK

Det finns Aguéli-tavlor på museer lite varstans i landet, de flesta dock koncentrerade till Fribergiska samlingen. I Sala finns ett 40-tal verk av Ivan Aguéli. I statistiken i en monografi över Aguéli från 1940-talet finns 255 verk katalogiserade, men man vet inte i dag exakt var alla dessa finns placerade. Hos Nationalmuseum i Stockholm — men hängande på Moderna museet — finns sex verk av Aguéli. Troligen har Aguéli målat ytterligare tavlor, som man alltså inte känner till.

— Han är ett gränsfall, säger Margareta Winqvist. Ivan Aguéli var så pass modern och före sin tid att han hör hemma på Moderna museet, trots att han med tanke på den tid han levde borde vara en konstnär för Nationalmuseum.

Hon berättar vidare, att hon åren 1969—71 åkte runt

med en Aguéli-utställning i landet.

□ UPPTÄCKTES

— Det var mycket trevligt, säger hon, och folk upptäckte verkligen Aguéli och kom att uppskatta honom. Och även jag personligen som "levde" med honom den här tiden, kom också att upptäcka honom mer och mer.

Hon framhåller även att allt fler utländska forskare och konstnärer frågar efter Ivan Aguéli-tavlor vid sina besök på Nationalmuseum.

— Vi har ju hans verk i Fribergiska samlingen i våra kataloger, så det är inga problem att tavlorna finns i Sala, säger hon. Det är en lagom utflykt från Stockholm. Och allt fler föreningar har just uppsökande verksamhet.

□ ENSLING

Nationalmuseichefen Bengt Dahlbeck berättade om enslingen Ivan Aguéli, som tillsammans med Helmer Osslund, stod vid sidan om konstnärsetablissemangen.

— Osslund for till Norrland, och Aguéli styrde kosan till Frankrike och Egypten, nämnde han bl. a.

Den nu inköpta tavlan har tillhört dr Karl Emil Widlunds Aguéli-samling, som det står på baksidan av tavlan. Men ingen av de närvarande visste vid överlämnand-

förste intendenten Margareta Winqvist, som svarar för museets dispositionsavdelning, och dennes medhjälpare, intendent Britta Birnbaum. Intendent Kåge Bergman vid Aguélimuseet tog emot tavlan, och närvarande från Sala kommun var kommunalrådet Stig Reimerson och kultur nämndens ordf. Anna-Märta Berg.

det på torsdagen vem Karl Emil Widlund var. Tydligen en Aguéli-beundrare och sålunda ett forskarobjekt.

□ BADHUSET

Innan besöket på Aguélimuseet skedde hade man tittat på badhuset och Bengt Dahlbeck menade, att det kunde passa utmärkt till konstmuseum.

Efter överlämnandet på Aguélimuseet besöktes rådhuset, där främst den av prins Eugén skänkta Aguéli-tavlan beskådades. Bengt Daniels-son menade, att den föreställer ett franskt landskap. Tavlan är placerad i kommunalrådets rum.

Men man tittade bl. a. också på David Tägtströms imposanta porträtt av dr Carl Friberg, mannen bakom den Fribergiska samlingen på Aguélimuseet.

Efter lunch stod Sala sockenkyrka på programmet, där de åldriga målningarna av Albertus Pictors granskades med den kunniges blick.

Besökarna tyckte att det var mycket intressant, speciellt antikristbilderna. Bengt Dahlbeck menade dock, att man hade för kort tid på sig och att det därför lutar åt ett nytt besök.

Text: Bertil Norberg
Foto: Christer Gréen

Kåge Bergman, akvarell 1979, 22 x 30 cm.

Kerstin Bengtsson/Stig Hagström, i mars 2018: Det här är utsikten från Kåges rum på andra våningen på dåvarande Arbetsförmedlingen, adress Drottninggatan 9. Utsikt tvärs över Aguéligatan, husen bakom Bellanderska gården.

SALA KONSTFÖRENING

79 05 15

Kommunstyrelsen
Sala kommun

733 00 SALA

Sala Konstförening anhåller härmed om ett anslag på 6000:- under hänvisning till nedanstående.

När chefen för Nationalmuseum, överintendenten Bengt Dahlbäck den 7 december 1978 besökte Sala och Aguélimuseet, för att överlämna den målning av Ivan Aguéli, som Nationalmuseum, på Sala Konstförenings förslag, inköpt för medel ur dr Fribergs fond för utökning av Fribergiska Samlingen på Aguélimuseet, besåg överintendenten förutom själva museet även simhallen i badhusets bottenvåning.

Konstföreningen, som framförde nödvändigheten av större väggutrymme för Fribergiska Samlingen, som redan nu hänger alltför tätt, i framtiden kommer att kräva ytterligare utrymme, eftersom samlingen växer undan för undan genom de inköp, som kan ske tack vare den ovan nämnda fonden, delgav överintendenten våra förhoppningar att få använda hela varmbadhuset för kulturändamål när den nya simhallen står färdig.

Nationalmuseichefen uttryckte sin förtjusning över förslaget och ansåg att att den nuvarande simhallen, skulle kunna bli en utmärkt lösning efter en del ändringar bestående i bl a att lägga ett golv över nuvarande simbassängen.

Han tryckte starkt på vikten av att gå mycket pietetsfullt fram vid en ev. ombyggnad, så att den fina jugendinteriören ej förstöres. Han gav också förslag på en arkitektfirma som hade stor erfarenhet av sådana arbeten som det gällde i detta fall och som inte heller håller hög taxa. (Arkitektbyrå Hidemark & Danielsson, Stockholm) Eftersom han kände till firman mycket väl kunde han rekommendera den på det varmaste.

Efter en tid togs telefonkontakt med byrån, varvid arkitekt Danielsson blev så intresserad av frågan att han erbjöd sig resa upp till Sala för att se på fastigheten.

Den 22 mars besökte han Sala och vistades här hela dagen och gick noggrant genom varmbadhuset från källaren till vinden. Arkitekt Danielsson hade lyckats finna fullständiga ritningar över fastigheten i arkivet hos arkitektfirman Åkerlund, Stockholm, som numera drivs av en son till arkitekt Åkerlund, som ritade varmbadhuset 1927.

Arkitekt Danielsson ansåg att detta vackra hus skulle kunna fylla många ~~många~~ kulturella syften. Sålunda skulle konserter och ev teaterföreställningar kunna ges i stora hallen i bottenvåningen. I källarplanet finns möjligheter att göra en grafikverkstad för Salas konstnärer liksom en verkstad för museets räkning där museets vaktmästare kan göra mindre reparationer, tillverka socklar, måla skärmar etc. Danielsson erbjöd sig att till en kostnad av 5000:- göra skissförslag på de användningsmöjligheter som kan finnas. Dessa skisser skulle sedan kunna utgöra underlag för diskussioner om fastighetens användning. Med hänvisning till detta anhåller alltså Sala Konstförening om ett anslag på 5000:- som arvode för dessa skisser, samt ytterligare 1000:- till extra kostnader som kan uppkomma i sammanhanget.

För SALA KONSTFÖRENING-AGUELIMUSEET

Kåge Bergman

Anna-Märta Berg

Agne Källmark

Rolf Spetz

ordförande

Skattmästare

Sekreterare

1980-talet

Ur skriften *Återblick på Sala Konstförenings 50-åriga tillvaro – Kåseri av förre intendenten vid Sala Konstförening, Kåge Bergman, på årsmötet den 16 maj 1991:*

Aguéliutställning på Norrköpings Konstmuseum

1980. Stor Aguéliutställning i Norrköpings Konstmuseum. Den största samling som visats sedan Nationalmuseum ordnade Aguéliutställningen i maj-juni 1939 (213 nr), då Axel Gauffin ansvarade för utställningen. Det var ju under denna tid han arbetade med sin Aguéli-monografi, som kom ut 1940 (1:a delen, 2:a delen 1941). Till utställningen i Norrköping var hela vår samling utlånad. Utställningen kom att omfatta 144 nummer. Det var en fröjd att se den imponerande samlingen i de vackra lokalerna. Vi ordnade en bussresa från Sala ner till Norrköping, där Viveca Lindqvist, som sammanställt utställningen, höll en visning för oss, bild 10.

På årsmötet 1980 uttalade jag min oro för vad som kunde komma att hända med Aguélis grav i en framtid. Det var ju över 60 år sedan han omkom nere i Barcelona. På många platser utplånas gravarna efter 50-60 år. Efter kontakt med Utrikesdepartementet fick jag veta att det icke mötte några hinder att flytta hit Aguélis stoft från Barcelona. En viss kostnad var förenad med förflyttningen, men med en allmän insamling genom upprop i pressen, klarades det hindret av.

Bild 10. Intendenterna Viveca Lindqvist, Bo Sylvan och Kåge Bergman under Aguéliutställningen i Norrköping.

Verksamhetsberättelsens avslutning 1980 andas oro. Jag citerar: "Styrelsen hoppas att det gångna årets aktiviteter varit till gagn för konstlivet i Sala samt att den uppmärksammade Aguéliutställningen i Norrköping kommer att ytterligare öka intresset för vårt Aguélimuseum i Sala.

Men efter snart 20-årig verksamhet i de lokaler, som togs i bruk såsom en provisorisk boning för Fribergiska Samlingen, känner vi en stark ovisshet inför vad som kommer att hända med Varmbadhuset, när simhallen snart bommas igen för gott. Konstföreningen vädjar enträget till kommunens styrande att nu fatta ett beslut, att med kraft verka för att fastigheten snarligen rustas upp och om hela det föreslagna programmet ej kan genomföras i ett slag, man åtminstone påbörjar ett upprustningsprogram som etappvis kan byggas ut så att det nuvarande provisoriet kan avbrytas och bytas mot ett progressivt uppbyggnadsarbete.

Är det inte snart kulturens tur att bli ihågkommen i det kommunala arbetet?"

Verksamhetsåret 1981 dominerades i stor utsträckning av händelserna kring hemtagandet av Aguélis kvarlevor samt av högtidligheterna vid årsmötet den 24 maj med anledning av föreningens 40-åriga tillvaro.

Ur verksamhetsberättelsen för 1981:

Gåvor

Från en av föreningens hedersledamöter har föreningen fått mottaga en summa på 5000:-, samt av en intresserad besökare från annan ort 1000:-. Båda bidragen lämnades till den insamlingsfond, som startades våren 1981 med syfte att möjliggöra hemtagandet av Ivan Aguélis stoft från Barcelona till Sala.

Sala Konstförening vill uttala sin stora tacksamhet för såväl Sala kommuns verksamhetsanslag som de privata givarnas härovan nämnda större belopp liksom för alla något mindre bidrag som inlutit till "Aguéelifonden" och som möjliggjort hemtagandet av Ivan Aguélis kvarlevor samt bekostande av en replik i granit av den ursprungliga, av Carl Wilhelmson ritade marmorgravstenen.

Uppmärksammade händelser

Verksamhetsåret 1981 dominerades i stor utsträckning av händelserna kring hemtagandet av Aguélis kvarlevor samt av högtidligheterna vid årsmötet den 24 maj med anledning av föreningens 40-åriga tillvaro.

Mottagandet av Aguélis kvarlevor

Kistan med Ivan Aguélis stoft hämtades av flygkapten Sven Agélii, Sala Konstförenings ordförande samt Aguélimuseets vaktmästare Åke Jansson på Arlanda flygfält den 7 maj vid planet från Barcelona med ankomsttid kl 22.55 och fördes sedan med bil till Sala och Aguélimuseet för att på morgonen

lördagen den 9 maj, på förslag av prosten Nils Blom, överförs till sakristian i Kristina kyrka.

Den 27 maj nedsattes kistan i Gamla Kyrkogårdens jord intill entrégången till kyrkan.

Minneshögtid

Vid den minneshögtid som hölls den 25 september i Kyrkan hölls tal av prosten Nils Blom, Sala Konstförenings ordförande Kåge Bergman samt poeten Bo Setterlind, som för detta tillfälle skrivit en särskild dikt "Frände av ljus", vilken han läste i kyrkan.

Högtiden, som inramades av flöjtmusik av ett par unga elever från Sala Musikskola samt orgelmusik av musikdirektör Eyvind Hallnäs, sändes som direktöverföring i Radio Västmanland.

Efter den korta högtidsakten i kyrkan, som bevistades av drygt ett hundratal personer, defilerade deltagarna förbi Ivan Aguélis gravplats som blomstersmyckats, varefter en subskiberad andra del av minneshögtiden vidtog på Aguélimuseet.

Bland gästerna märktes ett flertal aguélisläktingar, både på moderne- och fädernesidan, bl a Bo Setterlind som senare under kvällen än en gång läste sin till Ivan Aguélis minne skrivna dikt "Frände av ljus", plus ett antal andra dikter.

Sedan föreningens ordförande hållit ett välkomstanförande intogs, i det festligt smyckade museet en enkel måltid under de angenämaste former. Sala Kommun, som representerades genom kommunalrådet Stig Reimerson, ställde generöst till förfogande för högtiden den utsökta målning av Aguéli, som H K H Prins Eugen skänkte år 1928 till Sala stad.

Författaren Torbjörn Säfve från Uppsala, vars bok "Ivan Aguéli En roman om frihet" just utkommit från trycket (Prisma), kunde i några få exemplar få köpas på museet och för den som hade tur t o m försedd med dedikation av författaren.

Torbjörn Säfve höll ett mycket intressant anförande om sitt arbete med boken och berättade givetvis en hel del om Ivan Aguéli.

Herbarieblad av Aguéli gåva till Konstföreningen

Alan Ericson, Konstföreningens allra första sekreterare, en av föreningens hedersledamöter, skänkte en av Ivan Aguéli insamlad och pressad växt till Konstföreningen, som nu låtit rama in det unika herbariebladet.

Kistan med Aguéli stoft öppnas. Foto B-E Rutström

Ur Aguélímuseets Vänners årsskrift 1988 sid 15-19:

Aguélis kvarlevor hem från Spanien

Ur protokollet från Sala Konstförenings årsmöte den 29 maj 1980 kan noteras att föreningens dåvarande ordförande under en längre tid funderat över hur Ivan Aguélis gravplats i Barcelona sköttes, om det kanske var risk för att graven skulle utplånas, det var ju 63 år sedan Aguéli bedrogs där.

Ordföranden (intendenten) hade varit i kontakt med Utrikesdepartementet för att undersöka om möjligheter funnes att överföra Aguélis kvarlevor till Sala för att gravsättas i födelsestadens jord.

Enligt UD:s uppgift skulle detta vara möjligt. Årsmötet uppdrog

Gravvården, som togs hem från en kyrkogård i Barcelona 1981, är utformad av konstnären Carl Wilhelmson.

åt ordföranden att fortsätta underhandlingarna med UD och berörda myndigheter i Spanien.

Tack vare UD:s välvilja och utomordentliga hjälpsamhet kunde Ivan Aguélis stoft föras hem till Sala. Kistan med Ivan Aguélis stoft hämtades av flygkapten Sven Agelii, konstföreningens ordf. Kåge Bergman, samt Aguélimuseets vaktmästare Åke Jansson på Arlanda den 7 maj 1981 och fördes sedan med bil till Sala och Aguélimuseet för att på lördagsmorgonen den 9 maj, på förslag av prosten Nils Blom, överföras till sakristian i Kristina kyrka. Den 27 maj nedsattes kistan med Aguélis kvarlevor i Gamla kyrkogårdens jord intill Kristina kyrka.

Vid en minneshögtid den 25 sept. i Kristina kyrka hölls tal av prosten Nils Blom, Sala Konstförenings ordf. Kåge Bergman samt poeten Bo Setterlind, avlägsen släkting till Aguéli, som för detta tillfälle skrivit en dikt, "Frände av ljus", vilken han läste i kyrkan.

Högtiden, som inramades av flöjtmusik av ett par unga elever från Sala Musikskola samt orgelmusik av musikdirektör Eyvind Hallnäs, direktsändes i Radio Västmanland.

Efter den korta högtidsakten, som bevistades av drygt ett hundratal personer, defilerade deltagarna förbi Ivan Aguélis grav, som blomstersmyckats, varefter en subskriberad andra del av minneshögtiden vidtog på Aguélimuseet.

Bland gästerna märktes ett flertal aguélisläktingar, på både moderne- och fädernesidan, bl a Bo Setterlind, som senare under kvällen än en gång läste "Frände av ljus" samt andra dikter.

Sedan föreningens ordf., hållit ett välkomstanförande och bjudit till bords, intogs i det festligt smyckade museet en enkel måltid under angenämna former. Sala kommun, som representerades av kommunalrådet Stig Reimerson, ställde generöst till förfogande för högtiden den utsökta målning av Aguéli, som H K H Prins Eugen skänkte till Sala stad år 1928.

Författaren Torbjörn Säfve, Uppsala, vars bok "Ivan Aguéli, en roman om frihet" just utkommit deltog även. Torbjörn Säfve höll också ett intressant anförande om sitt arbete med boken.

Redaktör Alan Ericson, konstföreningens första sekreterare 1941 och en av föreningens hedersledamöter, skänkte en av Aguéli insamlad och pressad växt till föreningen, som låtit rama in det unika herbariebladet.

KÅGE BERGMAN
Intendent vid Aguélimuseet 1962—88. Ordf. i Sala
konstförening 1970—86.

FRÄNDE AV LJUS

Uppenbarelsen
drabbar oss tyngdlöst
— som skuggan,
som hinner upp oss,
när vi flyr.

Om och om igen
hinner den upp oss,
och vi blir påmind om tidens
flykt.

Varje skugga, född av ljus,
passerar under oss,
som om den ville säga,
att vi hör Ljuset till.

Så också med honom,
som skrev:

”Olyckligtvis
måste jag segra,
jag är dömd
att leva.”

Han gick fram
och bländades av Ljuset,
tänkte
med hela sin varelse:

Det är inte här.

Han gick längre in
och såg en större värld.
Himlen
öppnade sig
under konstnärens hand.
Nu vilar hans stoft
i mörkret,
men hans själ lysas upp
av Himlen.

Och vi lyssnar
till stoftets lovsång:

Det är inte här.

I den stad
som är ett smycke.

Och nu?
Varför skulle han resa?
Varför skulle han längta någon annanstans?
Han är ju redan framme.

I hägnat
av en helgedom,
som speglar
Himlen,
vilar hans stoft
i en annan exil,
lyser hans tro
bortom alla ord.

Han dog
för den frihet som vidgar världen.

BO SETTERLIND

Vid minneshögtiden på Gamla kyrkogården i Sala den 25 september 1981, då stoftet efter Ivan Aguéli återförts till fosterjorden.

Kåge Bergman, *Öland*, akvarell 11 juni 1982, 36 x 53 cm.

- 1982 Utställning på Joar Blå I Enköping i februari: Bo-Åke Adamsson, Bengt Kullander, Bo Svärd, Inga-Lisa Stadling, Johan Tibbelin, Olle Eriksson, Bertil Andersson, Gösta Södergren, Annick Baron-Paulsson, Rolf Paulsson, Karl-Otto Modin och Kåge Bergman. När utställningen flyttar till Aguélimuseet i Sala tillkommer ytterligare några konstnärer: Carl-Olov Pettersson, Gudrun Folker, Margaretha Björdin, Sixten Engberg och Lena Nessle.

Tidningen Vi, april 1983. Foto Anders Engman.

Ur skriften *Återblick på Sala Konstförenings 50-åriga tillvaro – Kåseri av förre intendenten vid Sala Konstförening, Kåge Bergman, på årsmötet den 16 maj 1991:*

Mörka ovädersmoln hopar sig!!

I slutorden konstateras att Aguélimuseets öde fortfarande är lika ovisst som tidigare och att "mörka ovädersmoln börjar hopa sig vid horisonten". Ovissheten och oron har icke någon gång tidigare varit större än inför årsmötet 1983, konstateras det. Föreningens styrelse hoppades dock att Aguélimuseet skulle få ha kvar sina lokaler i det "gamla vackra och charmerande" Varmbadhuset, som Nationalmuseum bedömt som "den tveklöst bästa lösningen" på Aguélimuseets framtida lokalfråga. 1983 års redovisning av verksamheten berättar om konstnären Gunnar Pers retrospektiva utställning på museet. Han var född i Grällsta utanför Sala 1891, studerade i Uppsala (fil.kand.), arbetade några år som journalist, bl.a. som redaktionssekreterare på VLT (som hans far tidigare hade köpt) och senare även som riksdagsreferent. Slutligen ägnade han sig åt konstnärsyrket och vistades flera år i Paris och Italien, innan han bosatte sig i Stockholm och under senare år i Mora. Tyvärr kunde konstnären, som fyllt 91 år, på grund av tillfällig ohälsa icke närvara personligen vid vernissagen. Nationalmuseum hedrade utställaren genom att inköpa ett mycket kraftfullt och karaktärsfullt porträtt, "Böl-Per", från 1950-talet med medel ur Fribergiska fonden (pris: 10 000 kr). Målningen deponerades i Fribergiska Samlingen på Aguélimuseet.

Under året framfördes också fyra "musikaliska salonger" varav två med elever från Musikhögskolan.

Bland 1984 års utställningar märker man Rolf Paulssons utställning i april-maj innehållande måleri och grafik. Det ekonomiska resultatet blev gott. Försäljning: 23 550:-. 387 besökande.

Croquisteckning på museet

Musiklyssnarcirkel, som vanligt, men dessutom har en grupp croquistecknare under ledning av bildlärarna Kristina Eriksson och Olle Nessle samlats på museet på måndagskvällarna för att teckna efter modell.

På Prins Eugens Waldemarsudde

Under sommaren (18 maj-26 augusti) visades en mycket vacker Aguéliutställning på Prins Eugens Waldemarsudde, där ett sjuttioal verk lånats in, varav ett tjugotal från Sala, bild 13. Utställningen blev en stor succé, som räknat in 60 550 besök när arrangemanget var avslutat.

18 maj 1984. Waldemarsudde Foto B-E Rutström

Ur skriften *Återblick på Sala Konstförenings 50-åriga tillvaro – Kåseri av förre intendenten vid Sala Konstförening, Kåge Bergman, på årsmötet den 16 maj 1991:*

23 maj 1985 - ett lyckobringande beslut

Härliga slutord: "Den 23 maj 1985 var ett mycket betydelsefullt datum för Konstföreningen och Aguélimuseet. Kommunfullmäktige beslöt den dagen att ett nytt stadsbibliotek skulle byggas samt att Varmbadhuset skulle bevaras och restaureras varigenom Aguélimuseet skulle få ökade utrymmen. Den Fribergiska Samlingen skulle finnas permanent uppsatt i betydligt rymligare lokaler".

Ur verksamhetsberättelsen för 1985:

KONSTFÖREDRAG:

Professor Ulf Linde från Thielska Galleriet, Stockholm, som under c:a tre års tid fått utstå flerfaldiga förfrågningar från Sala Konstförenings ordförande om ej Sala kunde hoppas på ett besök med konstföredrag, gärna med Thielska Galleriet som ämne, gav en dag löftet att komma till Aguélimuseet och tala om "Det fantastiska sekelskiftet".
Dagen bestämdes till fredag den 4 oktober.
Ett 70-tal intresserade infann sig för att lyssna och njuta av ett intressant: både språkligt och pedagogiskt fulländat framförande. En högtidsstund! Föredraget illustrerades med diabilder som återgav konstverk ur Thielska Galleriets utsökta samlingar.

SLUTORD:

Den 23 maj 1985 var ett betydelsefullt datum för Sala Konstförening och Aguélimuseet.

Kommunfullmäktige besöt den dagen att ett nytt stadsbibliotek skulle byggas samt att varmbadhuset skulle bevaras och restaureras, varigenom Aguélimuseet skulle få ökade utrymmen. Äntligen skulle det otillfredsställande, skadliga plockandet ned och upp vid tillfälliga utställningar få ett slut. Den Eribergska Samlingen skulle finnas permanent uppsatt i betydligt rymligare lokaler.

Under hösten har en referensgrupp arbetat i Salabostäders regi med ritningsförslagen till biblioteksbygget och avlämnat sitt förslag, som därefter skulle gå ut på räkning.

Hoppet att arbetet med upprustningen av varmbadhuset och Aguélimuseet snart skall påbörjas växer sig allt starkare.

Må det hoppet icke gäckas!

Sala den 21 maj 1986

Kåge Bergman
Ordf. o. intend.

Inga-Lisa Stadling
v.ordf. o. bitr. intend. Sekr.

Rolf Spetz
Sekr.

Jana Kabatnik
Skattmästare

G. Holmberg

Gudrun Holmberg

Agne Källmark

Per Sörbom

Bengt Kullander

Stig Reimerson

Juli 1986

ONSDAGEN DEN 21 JANUARI 1987

Aguélimuseet får stödförening

— Jag är mycket glad över att vi nu ser ut att få till stånd en stödförening för Aguélimuseet.

Det säger Kåge Bergman, intendent för museet och en av initiativtagarna till det upprop som Sala konstförening nu ställer sig bakom.

Som framgår av uppropet är avsikten att bilda en stödförening vars syfte dels skall vara att göra museet mera känt här på orten och över hela landet. Dels att arbeta för att utvidga konstsamlingen genom nyinköp.

Genom uppropet inbjuder nu konstföreningen alla intresserade att komma till en första träff i mars. Där kommer konstföreningen att presentera förslag till stadgar och så skall en interimsstyrelse väljas.

— Till sammankomsten i mars kommer Viveca Wessel för att berätta om hur den islamska mystiken påverkat Aguéli. Hon har forskat om detta under sju år och arbetar på en bok i ämnet, berättar Kåge Bergman.

Längre fram i vår väljer ett föreningsmöte en ordinarie styrelse och spikar stadgar.

Och när Aguélimuseet öppnar igen efter sommaren skall stödföreningen kunna vara i full gång.

Till återinvigningen har konstföreningen fått löfte att låna ett urval av den 129 nummer stora Carl Kylberg-samling som ägs av Anders Wall.

Kåge Bergman, intendent för
Aguélimuseet.

Vill göra Aguéli känd i hela landet

SALA (VLT)

I fredagens VLT kunde vi presentera ett upprop för att bilda en stödförening för Aguélimuseet.

Förutom en rad kända namn har också Sala Konstförening ställt sig bakom uppöppet. En av initiativtagarna till att

bilda stödföreningen är museets intendent, Kåge Bergman.

– Det känns mycket bra att vi nu kan få till stånd denna stödförening, säger han.

Avsikten med att bilda denna stödförening är dels att göra museet mer känt över hela landet. Dels kommer man också att arbeta för att utvidga konstsamlingen genom nyinköp.

Man vill med föreningens hjälp också främja kunskapen om Ivan Aguéli, hans konst och livsöde, samt öka kännedomen om hans betydelse som länk

mellan internationellt och svenskt konstliv.

– Tanken har funnits sedan drygt 15 år tillbaka, och därför känns det förstas extra glädjande när vi nu kommit så här långt, säger Kåge Bergman.

Vad gäller en framtida utökning av museets konstsamling, till vilken man hoppas stödföreningen kommer att bidra, är en målning av Prins Eugen en länge närd önskan.

– Det är tack vare honom som Aguélis samlingar kom tillbaka till Sverige från Spanien och Frankrike, efter det att Aguéli avlidit 1917, säger Kåge Bergman.

– Därför anser vi att det vore på sin plats att vi hade åtminstone ett verk av Prins Eugen.

Aguélimuseet är för tillfället stängt, då det genomgår en större upprustning. I slutet av augusti hoppas man dock att portarna åter skall slås upp.

– Vi kommer då att få en särskild avdelning där verk av Aguéli och hans närmaste vänner kommer att hänga, berättar Bergman.

– Till öppningen kommer vi även att få låna en del av den stora Carl Kylberg-samling som ägs av Anders Wall.

PER TVIKSTA

Aguélimuseets vänner bildad

SA.12.3 87

Föreningen Aguélimuseets vänner bildades på onsdagen och fick genast ett 50-tal medlemmar.

Förre landshövdingen, Osborn Bartley, valdes till ordförande i föreningen Aguélimuseets vänner. En celebrer gäst var konstnärens släkting från Göteborg Lars Agélii, i bakgrunden på bilden. Viveca Wessel, i förgrunden, har skrivit en bok om Ivan Aguéli och hade mycket att berätta om hans religiösa påverkan.

Se sidan 12

Aguéeliförening bildades i Sala

SALA (VLT)

Ivan Aguéli är död, men hans minne lever.

På onsdagen bildades föreningen Aguélimuseets vänner i Sala.

– Nu hoppas jag att man bygger en moské i stan. Han var ju muslim, säger författaren Torbjörn Säfve.

Att Torbjörn Säfve fanns med bland de inbjudna gästerna i rådhuset var inte oväntat. För några år sedan skrev han en bok om Aguélis liv.

– Hade Ivan levat idag hade han nog inte släppts in här, så som han såg ut med sina arabiska kläder, säger han.

Torbjörn Säfve är positiv till att man bildar föreningen, för det är ett sätt att föra Aguélis konst vidare.

VAR DAGS

– Bara man undviker att begrava honom i ett guldmausoleum.

Tanken på att bilda en förening har funnits länge.

– Men nu tyckte Stig Reimerson och jag att det var dags, eftersom museet öppnas igen till sommaren, säger Kåge Bergman, intendent på Aguélimuseet.

Att tanken bar frukt kunde alla som var närvarande konstatera. Gustav Adolfssalen i rådhuset var fullsatt.

Dagen till ära hade man bjudit in Viveca Wessel, rektor vid Gerlesborgsskolans konstskola i Stockholm. För drygt tio år sedan såg hon en Aguéliutställning och blev fascinerad av denna udda personlighet.

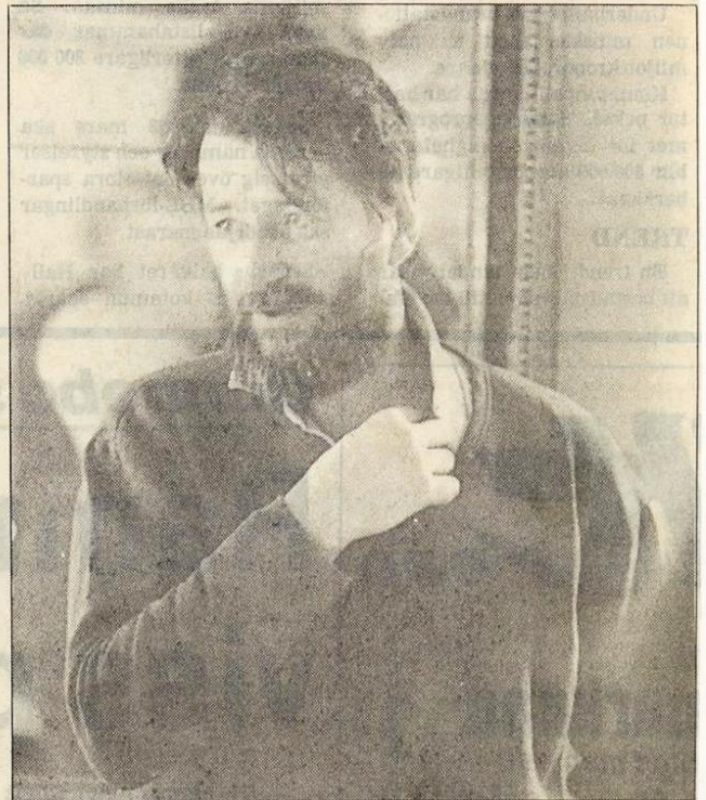
– För att förstå hans konst blev jag tvungen att studera islamisk mystik, säger Viveca Wessel.

Men det räckte inte. Hon var tvungen att resa i Aguélis fotspår. Till Egypten.

INGA SKUGGOR

– Ljuset där fascinerade honom och han hade rätt. Ljuset är aldeles vitt, en gasformig materia som inte ger några skuggor, förklarar Viveca Wessel.

Till hösten hoppas hon vara

Författaren Torbjörn Säfve tycker att man borde ta korset från Aguélis gravsten. – Han var ju muslim, säger han.

klar med sin bok om Aguéli.

– Han är unik. Det finns inga efterföljare, menar hon.

Den 1 oktober 1917 korsade Aguéli en järnvägsövergång och såg aldrig tåget som kom. Det hände i Barcelona i Spanien.

ULRIK ERIKSEN

Fotnot: Till ordförande i den nya styrelsen valdes Osborne Bartley. Övriga ledamöter är Stig Reimerson, Anders Wall, Ann-Sofi Topelius, Kåge Bergman, Gudrun Folker och Bo-Åke Adamsson.

VLT 12/3-87

Ett femtiotal konstintresserade hade mött upp i Gustav Adolfssalen i rådhuset för att bilda föreningen Aguélimuseets vänner.

Viveca Wessel berättade om hur den islamska mystiken påverkat Aguéli's karaktär och måleri.

Konstvännen bildade intresseförening för Aguélimuseet

Föreningen Aguélimuseets vänner bildades i går när ett femtiotal konstlärare samlades i Rådhuset. Föreningen skall göra museet mer känt och utöka konstsamlingen.

För en tid sedan gick ett uppdrag ut med avsikten att bilda en stödförening för Aguélimuseet. Undertecknade var bland andra Anders Wall, Osborn Bartley, Bo Setterlind och Sala Konstförening. De inbjöd alla intresserade att vara med och bilda föreningen.

Så, i går, hände det. Ett femtiotal personer samlades i Gustav Adolfssalen i Sala rådhus. Stig Reimerson, Sala konstför-

ening, kunde konstatera att intresset för Ivan Aguéli och museet är mycket stort.

Film igen?

— Det har skrivits mycket om Ivan Aguéli den senaste tiden. Bland annat har en bok om honom getts ut. Det var meningen att den dessutom skulle filmas, men det gick inte riktigt som det var tänkt, sa han undrande och vände sig till författaren Torbjörn Säfve som fanns i lokalen.

— Det är visserligen en hemlighet, men det verkar som om filminspelningarna skall tas upp igen, passade Torbjörn Säfve då på att berätta.

Styrelse

Föreningen Aguélimuseets

vänner bildades med ett klubbslag och en interimstyrelse tillsattes. Den har till uppgift att utarbeta föreningens stadgar och se till att den kommer igång tills Aguélimuseet återinvigs i höst.

Osborn Bartley, länets förre landshövding, valdes till ordförande. I styrelsen sitter också Stig Reimerson, Anders Wall, direktör Ann-Sofi Topelius (förste intendent i Stockholm), Kåge Bergman (intendent för Aguélimuseet), Gudrun Folker, (f.d. tandläkare i Sala) och Bo Åke Adamsson (konstnär).

Vad blir då vännernas uppgifter?

— Vi har ingen målning av prins Eugen. Det vore en angelägen uppgift för föreningen att utöka den Fribergiska sam-

lingen med en sådan, sa Stig Reimerson.

Minnestavla

— En gammal idé som föreningen borde väcka liv i är att placera en minnestavla på den plats där Ivan Aguéli föddes, ansåg Kåge Bergman.

De församlade konstvännerna fick också höra Viveca Wessel berätta om sin bok om Ivan Aguéli, som kommer ut i höst.

Viveca Wessel blev fascinerad av Aguéli's måleri och ville skriva om honom. I sju år har hon forskat om hur den islamska mystiken påverkade Aguéli's karaktär, och det har nu resulterat i en bok.

Mystik

Ivan Aguéli gick över till

islam efter att under flera år känt sig dragen till dess mystiska sida. Han bekände sig till sufismen, en mytisk gren av islam som bejakar förnyelse och omtolkning av religionen.

Hos Aguéli stod konsten och religionen varandra mycket nära. Mystik är ett religiöst fenomen som innebär en förening mellan människans själ och det gudomliga. Det gudomliga kan alltså upplevas:

— Islam förbjuder människor att göra avbilder, men Aguéli såg sitt måleri som ett sätt att just förstå och uppleva det gudomliga, och han fick andra sufister att acceptera detta, berättade Viveca Wessel.

Text: Ylva Larsson

Foto: Peter Waldén

Aguélimuseets årsskrifter utgavs 1988 - 2013, med Kåge Bergman som idégivare/pådrivare och även skrivande före millennieskiftet.

Aguélimuseets Vänner

TANKEN PÅ ATT BILDA en vänförening, en stödförening till Sala konstförening, väcktes någon gång på 60-talet vid samtal mellan ordförande i konstföreningen, redaktör Åke Johanson, och museets intendent Kåge Bergman. Men idén fick vila tills vidare.

Den 9 febr. 1982 gjorde landshövding Osborne Bartley ett besök i Sala för att lära känna kommunen. Det blev vid detta tillfälle inte tid till besök på Aguélimuseet, men det visade sig att länets nye hövding hade ett stort konstintresse och uttryckte en önskan att få besöka muséet och se den Fribergiska samlingen.

En visning arrangerades den 17 maj samma år för landshövdingeparet med Kåge Bergman som ciceron. Vid det tillfället togs tanken på att bilda en vänförening upp till ny diskussion. Landshövdingen var mycket välvillig och lovade att stå till förfogande som ordförande.

Det gick ytterligare några år med diskussioner och utredningar om Aguélimuseets framtid. När beslut om biblioteksbygge och upprustning och ombyggnad av det gamla varmbadhuset tagits vid kommunfullmäktiges maj-sammanträde 1985, började planerna på vänföreningen ta fast form.

Arbetet, som drevs av en liten arbetsgrupp där Kåge Bergman var den sammanhållande kraften och där Agne Källmark och Stig Reimerson ingick, resulterade i ett upprop om bildande av en vänförening, Aguélimuseets Vänner. Uppropet under-tecknades av ett antal personer representerande olika verksamhetsområden inom och utanför Sala kommun.

Sammanträdet för bildandet av Aguélimuseets Vänner hölls den 11 mars 1987 i Gustaf Adolfssalen i Sala rådhus.

Kommunalrådet Birger Andersson hälsade ett 50-tal intresserade välkomna, och ordföranden i Sala Konstförening Stig Reimerson utsågs att leda förhandlingarna.

Efter ett inledningsanförande överlämnade han ordet till Viveka Wessel, rektor vid Gerleborgsskolans konstskola i Stockholm. Hon gav en ingående resumé av innehållet i sin kommande bok om Ivan Aguéli och hans verk. I boken analyserar hon bl a den islamiska mystikens inverkan på Ivan Aguélis tankevärld. (Boken kommer ut under hösten 1988).

Efter föredraget vidtog förhandlingar och de närvarande beslöt enhälligt att, som det uttrycks i protokollet från mötet, "bilda Sala Konstförenings stödförening med namnet Aguéli-

museets Vänner och att utse en interimstyrelse med sju ledamöter”.

Interimstyrelsen fick följande sammansättning:

Ordf. Osborne Bartley. Övriga ledamöter Stig Reimerson, Anders Wall, Ann-Sofie Topelius, Kåge Bergman, Gudrun Folker, Bo Åke Adamsson.

Interimstyrelsen utarbetade förslag till stadgar och förberedde ett konstituerande möte, där föreningen formellt skulle bildas.

Portalparagrafen i föreningens stadgar har fått en utformning, som ligger i linje med uppropet och med vad som framgår av protokollet från mötet i rådhuset i mars 1987.

Paragrafen har följande lydelse:

Föreningens ändamål är att stödja Sala Konstförening såsom förvaltare av Aguélimuseet med Fribergiska samlingen.

I detta syfte skall vänföreningen inköpa konstföremål att utlånas mot särskilt avtal till Aguélimuseet eller bidra till Sala Konstförenings inköp av konstverk till Aguélimuseet.

Vänföreningen skall därvid bestämma att konstföremålets ägare blir Aguélimuseets Vänner eller Sala Konstförening (dess egna samlingar) eller Statens Konstmuseer (Fribergiska samlingen).”

Aguélimuseets Vänner skall också kunna lämna bidrag till tryckning av för Aguélimuseet viktiga publikationer, till kostnader för tillfälliga utställningar samt i övriga verka för det angivna syftet.

En väsentlig uppgift för vänföreningen är att sprida kännedom om Ivan Aguéli som konstnär och människa och att bidra till ytterligare kunskap om konstnären.

Vid vänföreningens konstituerande sammanträde den 19 nov. i det ombyggda och renoverade Aguélimuseet antogs stadgar samt valdes styrelse och revisorer för tiden fram till årsmötet 1989.

Sala konstförening

Ordförande sedan föreningen bildades 13 juni 1941:

Dr Carl Friberg 1941 -49,

Skoldir. Gunnar Flodström 1949 -50

Häradsskrivare Gustav Alin 1962 -58.

Redaktör Åke Johanson 1958 -70.

Intendent Kåge Bergman 1970 -86

F. kommunalrådet Stig Reimerson 1986—

Ur skriften *Återblick på Sala Konstförenings 50-åriga tillvaro – Kåseri av förre intendenten vid Sala Konstförening, Kåge Bergman, på årsmötet den 16 maj 1991:*

Invigningen av Biblioteket-Aguélimuseet

1987 års stora evenemang var annars givetvis invigningen av Biblioteket-Aguélimuseet, som ägde rum den 24 oktober under mycket stor tillslutning av ansvariga och övriga intresserade. Sala Sparbank hade generöst bekostat den eleganta programfoldern med Aguélis "Gotländskt landskap" i färg på framsidan,

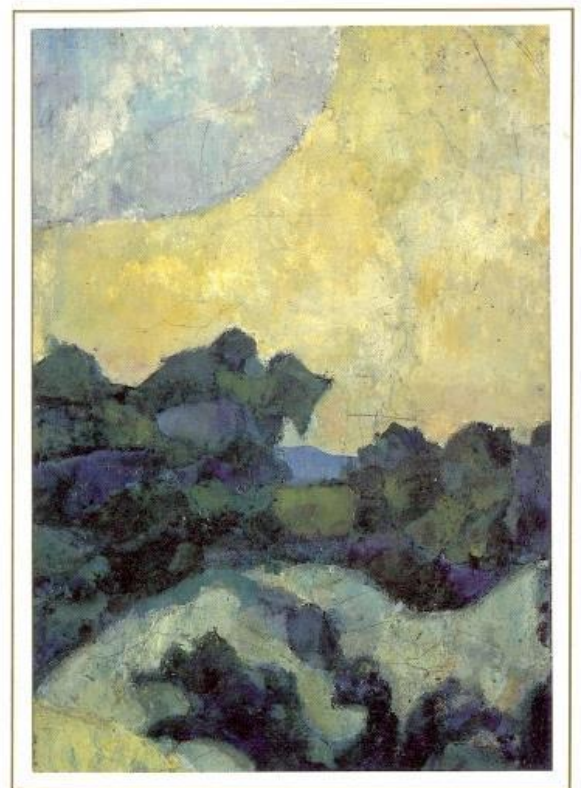
Kulturnämndens ordförande Bo Kallerman hälsade välkommen och gav en kort historik över turerna före beslutet att bygga nytt bibliotek samt att bygga om och restaurera gamla Varmbadhuset till konstmuseum, varefter Sala Konstförenings ordförande Stig Reimerson berättade om Aguélimuseet.

När de gäster, som så önskade, framfört gratulationer och överlämnat gåvor och blomsterhyllningar, bjöds det till buffé i "Blå Hallen" (vilken senare fått namnet "Blå Salen").

Sala Sparbank är banken som gör det lilla extra för Dig! Banken med den räntefria semester månaden för låntagare och trettonde räntemånaden för rejält sparande. Vi går mot strömmen för Din skull. För visst behövs det fömyelse i bankerna! Men Du ska också veta att vi är noga med våra gamla, goda traditioner. Vår bank grundades 1828. Det förpliktar! Kvalitet, vänlighet och trygghet - i vardaglig bankverksamhet och i nya satsningar - det är traditioner vi inte tummar på.

 SALA SPARBANK
- tål att jämföras

PROGRAM
vid invigning av Sala stadsbibliotek och Aguélimuseet
lördagen den 24 oktober 1987

PROGRAM

12.30 Samling

Musik: 1. Franz Schubert: Andante ur Sonatin opus 137 nr 1 för violin och piano.
2. Tor Aulin: Idyll ur Fyra Akvareller för violin och piano.
3. Felix Mendelssohn: Andante con moto tranquillo ur Trio nr 1, d-moll opus 49 för violin, cello och piano.
Violin: Folke Ekstrand
Violoncell: Marika Erlandsson
Piano: Stig Rohdin

12.45 Bo Kallerman hälsar välkommen och berättar om nya biblioteket
Stig Reimerson berättar om Aguélimuséet

13.15 Gästema framför gratulationer

14.00 Buffé i "Blå Hallen"
Visning

15.15 Portarna öppnas för allmänheten
Sala Blåsorkester spelar

15.35 Carola Gunnarsson hälsar välkommen

15.45 Högtidstal: Docent Per Sörbom
Invigningsceremoni

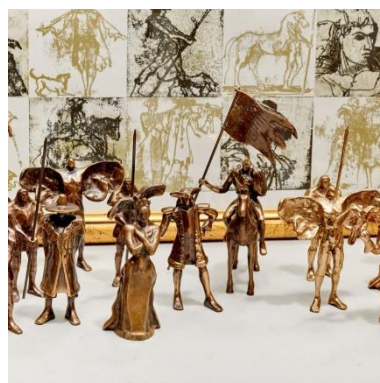
16.15 Blåsorkestern spelar fanfar och fortsätter med några musikstycken

16.35 Visning

17.45 Portarna stängs

14 januari 1988. Bo Åke Adamssons schackspel skänks och överlämnas av Lions Klubb.

S.A. 21/4 88

Kulturhuset på väg att bli riksberömt

Ett trettiotal personer från länsbiblioteken i hela landet beundrade Salas bibliotek och Aguélimuseet i går.

Statens kulturråd arrangerade besöket i samband med en konferens för länsbibliotekens avdelningschefer som hölls i Västmanland. Som avslutning visades det nya biblioteket i Sala upp.

— Det här är ett väldigt intressant sätt att kombinera ett nybygge med en gammal byggnad, tyckte Siv Hågård från Statens kulturråd.

— En person från varje län är här i dag och på många ställen planeras för att bygga nya bibliotek. Det här är säkert en väldigt inspirationskälla för dem. De kommer att föra sina intryck vidare till sina kontakter i kommunerna och sedan får ni flera studiebesök till det här biblioteket, trodde hon.

Det besökande biblioteksfolket tyckte att Salas bibliotek var ljusst, luftigt, öppet och vackert.

— Det var självklart att vi skulle visa upp länets pärla för dem, sade Jan Nilsson, länsbibliotekarie i Västmanland.

Besökarna fick, förutom att

titta på bibliotekslokalerna, träffa arkitekten Ola Wikström, som berättade om bibliotekets tillkomst. Slutligen besökte de också Aguélimuseet, där museiintendent Kåge Bergman berättade om Aguélimuslingen.

Ylva Larsson

Foto: Karin Wennerstrand

S.A. 21/4 88

Anförande om Ivan Aguéli

av Kåge Bergman i april 1988
inför 17 bibliotekschefer.

Kåge vältalig, dock stundtals
med något sämre ljudkvalitet.
46 min. (ofullständigt slut).

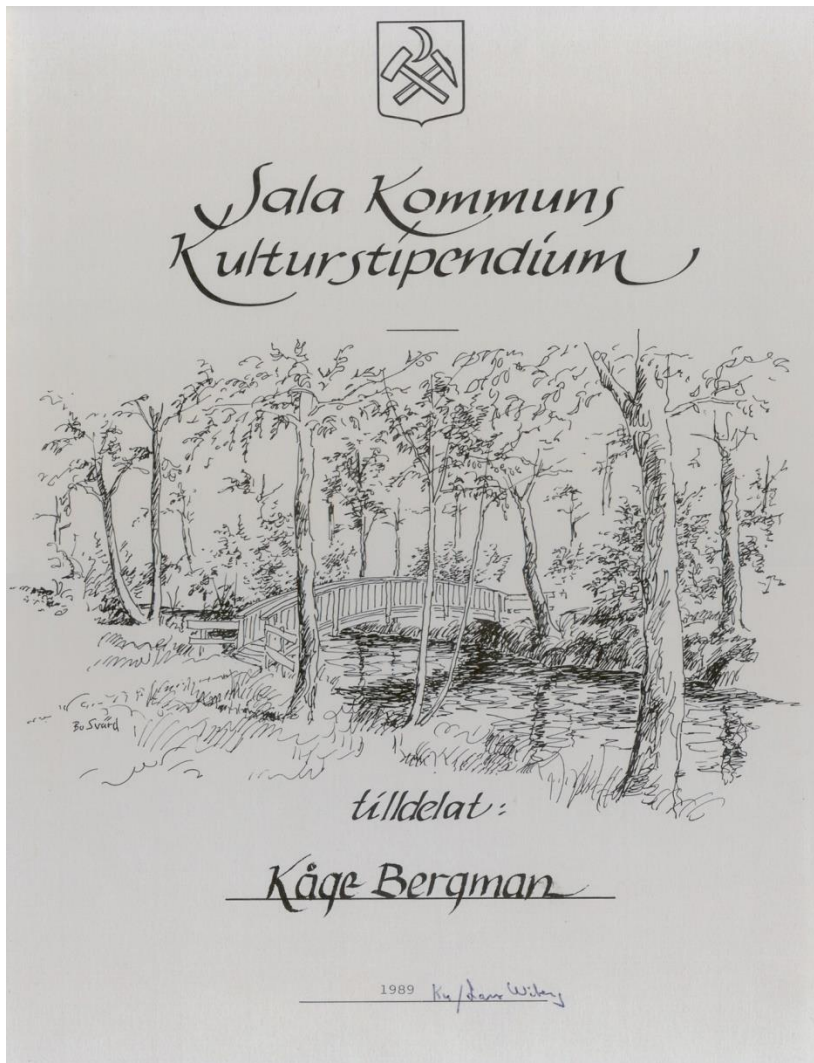
Siv Hågård från Statens kulturråd och Jan Nilsson, länsbibliotekarie i Västmanland, tycker att Salas bibliotek är en intressant kombination av gammalt och nytt.

Museiintendent Kåge Bergman berättade för gästande bibliotekschefer om Aguélimuseets historia.

24 april 1988. Kåge slutar som intendent på Aguélimuseet.
Kåge och fru Barbro avtackas av konstföreningens ordförande Stig Reimersson.

Kåge tilldeas Sala Kommuns Kulturstipendium 1989

1990-talet

Ur skriften *Återblick på Sala Konstförenings 50-åriga tillvaro – Kåseri av förre intendenten vid Sala Konstförening, Kåge Bergman, på årsmötet den 16 maj 1991:*

Eftersom jag icke fr.o.m. årsmötet 1988 kvarstår i styrelsen skall jag inte gå närmare in på vad som hänt i föreningen sedan dess. Det får andra som står mitt uppe i arbetet göra. Enda undantaget är den storartade Kylbergutställningen 1990, som jag under åtskilliga år arbetat för att realisera.

Anders Walls Kylbergssamling på museet

Redan i början av 1980-talet lovade konstläraren Anders Wall att hans utsökta Kylbergssamling skulle kunna ställas till förfogande för en utställning på Aguélimuseet. Inte förrän efter invigningen av det restaurerade Varnbadhuset kunde drömmen bli verklighet. Anders Wall, styrelseledamot i Aguélimuseets Vänner, samt Sala Sparbank stöttade projektet ekonomiskt och möjliggjorde den ambitiösa uppläggnings av hela utställningen med tillhörande arrangemang. Som an-

Bild 16. Vid visningen av Kylbergssamlingen deltog släktingar till Carl Kylberg samt Anders Wall med fru.

svarig för val av konstverk ur den omfattande Kylbergkollektionen samt för hängning och andra, med en utställning förknippade arbetsuppgifter ställde intendenten vid Sveagalleriet i Stockholm, Viveca Lindenstrand, sin sakkunskap och stora erfarenhet till förfogande.

Katalogen som framställdes fick formen av en åttasidig, hopvikbar folder med en vinjettbild på första sidan, återgivande målningen "Gryningen", vilken Kylberg målade under perioden 1946-50. Bilden trycktes i färg och var ett charmant blickfång för katalogen. F.ö. fanns en del teckningar av Kylberg reproducerade.

Vernissagen hölls den 18 november. Sala Blåsorkester spelade festligt klingande musikstycken, vernissagepubliken vällde in i stora skaror och strax innan utställningen öppnades av kommunfullmäktiges ordförande Tommy Johansson, anlände ägaren av konstsamlingen, direktör Anders Wall och hans maka, bild 16. Sedan intendenten Viveca Lindenstrand hållit ett föredrag om Carl Kylberg och hans måleri samt gjort en kortare visning kunde vernissagepubliken njuta av det härliga måleriet, träffa vänner och bekanta och hänge sig åt feststämningen.

Ur Aguélímuseets årsskrift 1991:

Verksamhetsberättelse 1990

Styrelsen för föreningen Aguélímuseets Vänner (AMV) får härmed avge verksamhetsberättelse för 1990.

Verksamheten har präglats av förberedelserna för årets stora konsthändelse i Sala — utställningen med verk av Carl Kylberg ur Anders Walls privatsamling.

Med detta evenemang, som pågick 18 nov—16 dec i Blå salen, uppfylldes ett mångårigt önskemål, en gång väckt av Sala konstförenings dåvarande ordf och intendent Kåge Bergman. Denne ingick nu som representant för AMV i den tremannakommitté, som hade huvudansvaret för arrangemangen och i övrigt bestod av företrädare för medarrangörerna, Sala konstförening och den kommunala kulturnämnden. Därutöver har flertalet styrelseledamöter från AMV deltagit i olika uppgifter före och under utställningen.

Vår styrelseledamot Anders Wall bidrog, förutom att han ställde Kylbergs verk till förfogande, med 10 000 kronor till omkostnaderna, svarade för försäkringarna samt bekostade intendent Viveca Lindenstrands medverkan.

I övrigt bidrog Sala sparbank med 25 000 kronor.

Utställningen blev såväl konstnärligt som publikt en framgång. Ca 1 400 besökare summerades, och trots de betydande omkostnaderna blev det ett mindre netto.

24 november 1990. Sala Konstförenings ordförande Stig Reimersson, Anders Wall och Kåge Bergman vid invigningen av Kylbergutställningen.

Vernissage vid Aguéliutställningen 9 maj – 30 juni 1992. Kåge Bergman och Ingalill Forss-Norberg, Sala Allehanda.

BBHUSLÄNNINGEN 15-92

Ivan Aguéli

Salas son i helfigur

Redan idag har Aguéli museet i Sala landets största samling av den hårt prövade konstnären som dödades av tåget i Barcelona 1917.

Inför museets 30-årsjubileum har konstföreningen i Sala lånat ihop ytterligare ett 30-tal verk av Ivan Aguéli från privatpersoner och museer runt om i landet.

Ett av paradnumren blir Soljemålningen Stockholmsutsikt från 1892, berättar Kåge Bergman, som i nästan 40 år varit intendent vid Aguéli museet och vid konstföreningen.

Museet är inrymt i gamla badhuset i Sala. Det öppnades 1962 och dess överlevnad har säkrats tack vare sponsorstöd. 1987 införlivades det med ett bibliotek till ett efterlängtat kulturhus.

Kåge Bergman kan det mesta om Aguélis liv och har en rik källa av anekdoter att ösa

ur. Liksom de övriga i föreningen Aguéli museets vänner är han glad och stolt över att få visa en så stor samling av "Salasonen" Ivan Aguéli.

Någon omhuldad son av bygden var Aguéli emellertid knappast. Inte förrän efter hans död erkändes hans storhet, och hans levnadsförhållanden under flackande vistelser i Frankrike, Egypten och Spanien var erbarmligt torftiga.

Ständiga penningbekymmer och grubblerier tonsatte hans vardag, och kråkgiftet fosfor-

Foto: LARS HÖGLUND

Aguéli museets förra intendent Kåge Bergman kan nu visa ännu fler Aguéli verk under jubileumsutställningen i Sala.

mos var en vanlig rätt för att dämpa hängern.

Aguéli var en tid bosatt på Gotland, där han hämtade många av sina motiv. Åtta år i Egypten satte också sina spår. Aguéli konverterade där till islam och studerade diverse okulta vetenskaper.

Efter Aguélis död 1917 ombesörjde prins Eugen att hans tavlor fördes hem.

Jubileumsutställningen, som omfattar 88 målningar och teckningar, visas i Sala till och med 30 juni. (FLT)

ANN LYSTEDT

Vernissage vid utställningen med verk av Carl Wilhelmson, 24 maj – 16 juni 1993.

FREDAGEN DEN 12 FEBRUARI 1993

MED MERA

En stor utställning av 40 verk av målaren Carl Wilhelmsons visas i Sala i slutet av maj. Han var en nära vän till Ivan Aguéli, men levde ett betydligt lugnare liv.

Tavlan tillhör Göteborgs konstmuseum

Utställning i Sala väcker stort intresse

Fiskarsonen och sedermera konstprofessorn Carl Wilhelmsons verk ställs ut i Aguéli museet i Sala i slutet av maj.

Genom ett stort arbete av Sala konstförening-Aguéli museet och Aguéli's vänner kan 40 verk av den folkkäre målarens visas.

Carl Wilhelmson är känd som en oöverträffad skildrare av Bohusläns karga natur och den strävsamma fiskebefolkningen där. "Fiskekvinnor på hemväg från kyrkan" heter en av klassikerna.

Flera av tavlorna har inte ställts ut tidigare, så det kommande evenemanget har redan gett åter-skill i konsttidkriften i Sverige.

Verken är inlånade från olika håll: Nationalmuseum, Göteborgs konstmuseum, Lunds och Borås museum, från Posthuset i Stockholm, Riksdagens konstsamling och från Sahlströmshärd i Värmland.

Tidigt faderlös

Carl Wilhelmson föddes i Fiskebäckskil, men blev tidigt faderlös.

Han studerade vid Valands konstskola för Carl Larsson. Mellan 1897 och 1910 var han själv lärare vid Valands konstskola i Göteborg.

1912 öppnade han en egen målarskola i Stockholm.

Liksom alla stora konstnärer hade han en Frank-riktid. För Carl Wilhelmson inföll den 1890-1896. Han tog då intryck av den store Gauguins målar-teknik.

Målningarna som gjort honom till en av den svenska konstens främsta folklivsskildrare tillkom 1895-1910.

Vän till Aguéli

Det finns en koppling mellan Carl Wilhelmson och Ivan Aguéli.

De möttes under sin målartid i Paris, fiskarsonen från Bohuslän och veterinärsonen från Sala, ett möte som utvecklades till en livslång vänskap.

I jämförelse med Ivan Aguéli, som blev en de-battlysten anarkist, förflöt Carl Wilhelmsons liv lugnare.

Han blev ledare på Valands tecknings- och må-larskola och senare tf professor på Konstakademien.

Ett par somrar tillbringade Carl Wilhelmson hos familjen Sahlström i Värmland, där han bland annat målade "Juniafton", helgdagsklädda flickor i scharletter på väg till lördagsdansen samt "Gårdens dotter".

Men allra mest känd är han för sina motiv från Bohuslän.

Utställningen visas från den 24 maj till den 16 juni.

BIRGITTA ALENIUS

Ur Aguélímuseets årsskrift 1994:

Verksamhetsberättelse 1993

Styrelsen för Aguélímuseets Vänner (AMV) får härmed avge berättelse över verksamheten 1993.

Årets största händelse på konstfronten i Sala var den utställning av Carl Wilhelmson-verk, som vi anordnade i samarbete med Sala konstförening och med stöd av den kommunala kulturnämnden.

Utställningen pågick i Blå salen under tiden 24 maj–16 juni och öppnades av AMV:s ordförande Osborne Bartley. Totalt samlade utställningen 1153 besökare.

Utställningskatalogen upptog 57 nummer av den kände, bohuslänske konstnären, som levde 1866–1927, och blev därmed den största utställningen av Wilhelmson-verk hittills. Dessa hade inlånats från konstmuseer i Borås, Eskilstuna och Göteborg, Nationalmuseum, Riksdagens konstsamlingar, Postmuseum i Stockholm, Skissernas Museum i Lund samt Sahlströmshuset i Torsby. Dessutom fanns flera målningar i privat ägo förutom ett porträtt från Aguélímuseet. För hängningen svarade Acke Oldenburg.

Utställningen blev ur PR-synpunkt en stor framgång, ägnad att göra Aguélímuseet än mer känt bland konstintresserade över hela landet.

AMV kunde även i fjol utge en årsskrift, årgång 6, med en fyllig och välskriven artikel av f överintendenten för Prins Eugens Waldemarsudde, fil dr Bo Lindwall, som tyngst vägande bidrag. Uppsatsen hade som rubrik "Carl Wilhelmson och Ivan Aguéli" och anknöt därmed till den stundande utställningen.

Carl Wilhelmson var även tema för föredraget vid årsmötet den 24 maj, då intendent Bengt Sahlström från Sahlströmshuset i Torsby gästtalade för andra året i rad.

Wilhelmson vistades på Sahlströmshuset två somrar kring sekelskiftet och fann där motiv till ett par av sina mest kända målningar. Han knöt även starka vänskapsband med syskonen Sahlström, vilket en bevarad brevsörd, som Bengt Sahlström läste ur, bar vittne om.

Vid det välbesökta årsmötet medverkade dessutom sopransångerkan Birgitta Bergsten, ackompanjerad på flygel av Hans Agrell, vilka inramade förhandlingarna med förnämlig musikunderhållning.

Verksamhetsberättelse 1995

Första halvåret 1995 dominerades av planering och förberedelser för Richard Bergh-utställningen 19 maj – 31 juli i Blå salen.

Inför utställningen, som anordnades i samarbete med Sala konstförening, tillsattes i januari en gemensam arbetsgrupp. Från AMV ingick Osborne Bartley, Bengt Lagerkvist och Acke Oldenburg. Tack vare deras goda kontakter kunde ett 40-tal målningar och skisser inlånas från museer i Stockholm, Göteborg och Malmö samt från privatpersoner på olika platser i landet.

Därför kunde vår ordförande Osborne Bartley efter årsmötet den 19 maj välkomna en fulltalig publik till en mycket representativ utställning i Blå salen. Överintendent Ulf Linde, ledamot av Sv. Akademien och chef för Thielska galleriet, var inbjuden gästtalare. Med ett anförande om Richard Bergh – en nära vän till och uppmuntrare av Ivan Aguéli – fängslade Ulf Linde åhörarna, som sedan hade tillfälle beundra utställningen, innan dagen avslutades med en lätt måltid.

LÖRDAGEN DEN 20 MAJ 1995

21

KULTUR

MED MERA

'Richard Berghs betydelse för den svenska konsten kan inte överskattas'

Det var fullsatt – eller i varje fall fullt så långt stolarna räckte – i Blå salen i Augélímuseet när den stora Richard Bergh-utställningen invigdes i går eftermiddag. Huvudperson, förutom målaren, var professor Ulf Linde, som höll ett fängslande tal över Richard Berghs utveckling från rationalist till symbolist.

Bland de konstvänner som lyssnade till Ulf Linde fanns bl.a. TV-mannen och konstnären Bengt Lagerkvist. Där fanns givetvis också före intendenten Kåge Bergman. Och ordföranden i Aguélímuseets Vänner, förre landshövdingen Osborne Bartley, hälsade de talrika invigningsbesökarna, samt professor Linde, välkomna.

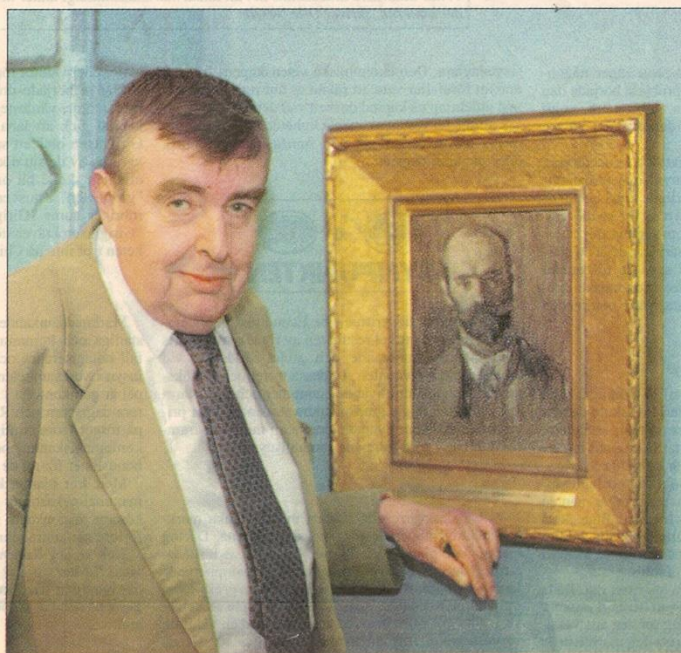
Intelligent målare

Ulf Linde började med att säga, att Richard Bergh inte var och är Sveriges bästa målare.

– Men den mest intelligenta genom tiderna, tillade han genast.

– Hans betydelse för den svenska konsten kan inte överskattas. Hans tankar gick in i konsten, sade han också.

Ulf Linde framhöll att Richard Bergh började som naturalist och hade Emile Zola, i litteraturen, som den stora förebilden, liksom Charles Darwin, som var den tidens största vetenskapliga auktoritet och förnufts baneförare.

Professor Ulf Linde höll ett fängslande tal om Richard Bergh. Här framför ett självporträtt av Bergh. FOTO: PETER WIHERKOSKI

Men människan är icke förnuft allena utan även instinkter, drifter och passioner – eller med andra

ord, det omedvetna finns i oss alla, som bl.a. Sigmund Freud framhöll. Symbolism innebär att konst-

verk, med sina färgers klang, talar till hela människan och inte bara till biten förnuft. Och det var dit

Richard Bergh kom, till hur hela människan hamnar i en stämning gentemot ett konstverk, så att gränsen mellan subjekt och objekt rivs.

Ulf Lindes tal är värt en större mäsia, men utrymmed medger inte detta. Dock framhöll han i slutet av sitt tal att beteckningen nationalromantiker på "pariserpojarna", bl.a. Richard Bergh, är helt felaktig.

– De sökte sig inte tillbaka till Sverige för att måla Sverige utan för att söka sina undermedvetna rötter. Det är provinsialsymbolism, framhöll Linde.

Lysande gestalt

Han avslutade med att säga att Richard Bergh är Sveriges första verkligt moderna konstnär – och en lysande gestalt.

Han får medhåll av Bengt Lagerkvist, ledamot av styrelsen i Augélímuseets Vänner.

– Det är bra att andra än Carl Larsson och Bruno Liljefors lyfts fram, menar Lagerkvist.

Konstnärerna som just lyfts fram i Sala ska ha viss anknytning till Ivan Aguéli. Och då finns det en som har mycket stor bindning till Aguéli, nämligen Prins Eugén. Kanske nästa stora projekt?

– Inte omöjligt, säger Bengt Lagerkvist.

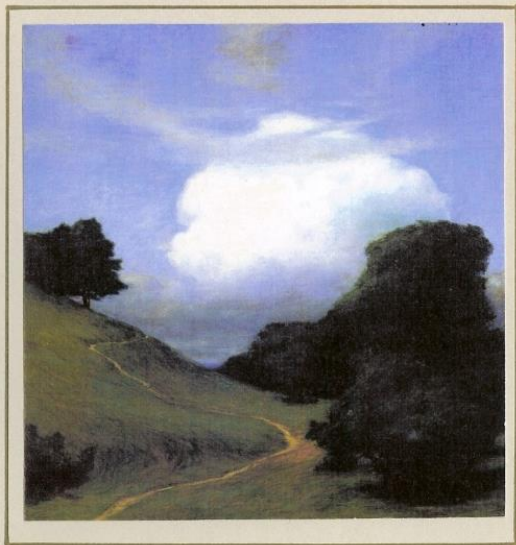
Men nu är det Richard Bergh som gäller. Utställningen är invigd, den öppnar för allmänheten i dag, och arrangörerna hoppas på stort intresse.

Och allt talar för detta.

BERTIL NORBERG

10 maj 1996. Drottning Silvia inviger utställningen med Prins Eugens konst, *Prinsen hos Anarkisten*.

När Kåge i Aguéli museets Vänners årsskrift 2001 tillfrågade om det bästa som hänt under åren med vänföreningen, svarade han: *Att få hälsa på drottning Silvia! Hon är en mycket charmerande kvinna och betygade sin glädje över att kunna representera "utställarens fränder", när hon invigde vår utställning med konst av prins Eugen 1996.*

Prinsen hos Anarkisten

Utställning med verk av Prins Eugen i Blå Salen,
Aguéli Museet i Sala, 10 maj - 30 juni 1996.

Vernissage 10 maj kl 14.00.

inbjudes att närvara vid vernissagen
10 maj kl 14.00.

Utställningen öppnas av
HM Drottning Silvia.

Föredraget i samband med vernissagen hålles av
överintendenten vid Waldemarsudde
Hans Henrik Brummer.

Hjärtligt välkomna!

Sala Konstförening **Aguéli Museets Vänner**

Osa senast 29 april 1996 till Aguéli Museet, tel. 0224-138 20.
OBS! Platserna bör vara intagna senast kl. 13.45.

Museets ordinarie öppettider: tisdag - fredag 12.00 - 16.30.

Drottning Silvia i Blå Salen

(och Kåge ”på ryggen” - videoklipp)

Filmupptagning

av

Mikael Andersson, Jonatan Borg och
Robert Kohlén,
Videostudion, Kungsängsskolan Sala,
10 maj 1996. 3 min.

Ur Aguélimuseets årsskrift 1997:

Text Kurt Nilsson

Drottning Silvia förklarar Prins Eugen-utställningen invigd. (Foto: Stig Norling)

DAGEN D – som i Drottning

ATT ARRANGÖRERNA av Prins Eugen-utställningen på Aguélimuseet i fjol lyckades få drottning Silvia som invigningstalare den 10 maj gav rubriksättarna tillfälle att brodera på temat "Kungligt möte på museet" eller "Kungligheter möttes i Sala" etc.

"Dagen D som i Drottning" satte onekligen guldkant på den kyliga och blåsiga majdagen i hela Sala, inte blott inom konstmuseets väggar, där en feststämd publik mött upp i Blå salen. Den glansfulla upptakten betydde säkert en hel del för den lyckosamma fortsättningen under utställningsveckorna. När "Målarprinsens" verk togs ned den 30 juni, kunde ett nytt publikrekord på nära 4 000 besökare summeras.

Kanske ännu mer för den publika framgången betydde den stora publicitet evenemanget föregicks av och som fortsatte även efter vernissagen. Speciell genomslagskraft hade ett TV 1-inslag med Bengt Lagerkvist guidande Elisabeth Husmark genom utställningen och Fribergiska samlingen för att belysa tanken bakom mottot "Prinsen hos anarkisten".

Sala Allehanda ägnade, som sig bör, största utrymmet av alla åt begivenheten med artiklar långt i förväg. Tidningen sände även ett reportageteam till Prins Eugens Waldemarsudde, som presenterades på ett snyggt uppslag i ord och bild och med en intervju med överintendent Hans Henrik Brummer. Sala kommun ställde också upp helhjärtat med uppsnyggning utmed kortegevägen och nyplanteringar och flaggstänger vid museet – allt under ledning av gamle stads-trädgårdsmästaren Rolf Spetz, själv mångårig konstvän.

Saknade applåder

Sala Allehandas lördagskåsör, signaturen Bede, påstod efter att han bevistat invigningen, att han nu visste hur ”tyst det skall vara för att det skall höras när en knappnål faller”.

Och vidare: ”Så kom hon då. Leende och vackrare än i TV uppsökte hon sin plats, en stol av mindre majestätiskt slag.

Men det var inte stolen jag tänkte på just då utan den tystnad som följde i drottningens spår. Vad föreskriver hovetiketten?

Spontant agerar ingen svensk utom på krog och hockeyarenor. Det kan bli för opassande.

Så jag gjorde inte bort mig med att ta upp en applåd, som jag tyckte man borde ha gjort.

Sekunderna av tomhet gick dock snabbt över. Resten blev riktigt bra. Alla som talade talade väl. Sala fick en turistisk spark framåt och kan räkna med besök av utombys i sommar...”

Kåge Bergman, eldsjäl i Salas konstliv och initiativtagare till Aguélímuseets Vänner, log förtjust, då han fick en pratstund med drottningen. (Foto: Hans Agrell)

Verksamhetsberättelse 1996

FREDAGEN 10 MAJ 1996 blev en märkesdag i Aguélimuseets 35-åriga historia, dagen då utställningen "Prinsen hos anarkisten" öppnades av HM Drottning Silvia.

Utställningen, omfattande 38 verk av "målarprinsen" – flertalet lånade från Prins Eugens Waldemarsudde men några även från Nationalmuseum och Kungl Husgerådskammaren samt en ur Fribergiska samlingen och en från en privat ägare – anordnades gemensamt av AMV och Sala konstförening. Arrangemanget krävde halvårslånga förberedelser inom arbetsgrupper från de båda föreningarna. Tack vare generösa bidrag och insatser från en rad sponsorer såsom länsstyrelsen, Sala kommun, företag, föreningar och enskilda blev icke blott invigningsdagen utan hela utställningen, som pågick i Blå salen t o m 30 juni, en storartad framgång såväl publik- som PR-mässigt. Därtill kom att arrangörerna kunde glädja sig åt ett välkommet ekonomiskt överskott.

Den sammanlagda besökssiffran 3 980 personer är ett rekord som blir svårt att överträffa; som jämförelse kan nämnas att 1995 års Richard Bergh-utställning hade 1529 besökare, en bra siffra för en sommarutställning i Sala.

Själva invigningen av Prins Eugen-utställningen ägde rum inför 120 särskilt inbjudna, dvs det högsta antalet personer som samtidigt får tas in i Blå salen.

Drottning Silvia med uppvaktning, i vilken ingick den konstkunniga statsfrun Louise Lyberg, anlände några minuter före kl 14.00 och mottogs vid den flagg- och blomsterprydda entrén av landshövding Jan Rydh, överintendent Hans Henrik Brummer från Prins Eugens Waldemarsudde samt de arrangerande föreningarnas ordförande Osborne Bartley, AMV, respektive Stig Reimerson, Sala konstförening.

Drottningen gjorde denna dag sitt första, officiella besök i Sala och färdades i bil utefter en i förväg annonserad route från rv 72–Ringgatan–S Esplanaden–St Torget–Rådmansgatan–N Esplanaden till Aguélimuseet. Trots hårda isvindar hade mycket folk mött upp både utmed kortevägen och vid museets entré.

I den smakfullt blomstersmyckade Blå salen hälsade AMV:s ordförande Osborne Bartley välkommen och underströk arrangörernas målsättning att årligen inbjuda till en utställning av konstnärer med anknytning till Ivan Aguéli. Bland dessa intar Prins Eugen en hedersplats som mecenat och den som såg till att konstnärens kvarlåtenskap kom hem till Sverige efter hans bråda död i Barcelona 1917.

Överintendent Brummer berättade sedan om Prins Eugens bana som konstnär samt om de rika samlingar, som ryms på Waldemarsudde, den egendom prinsen testamenterade till svenska folket och som invigdes 1948.

Så var stunden inne för drottning Silvia, som i ett anförande framhöll som något självklart att målarprinsens konst skulle visas i Sala på det museum, som bär Ivan Aguélis namn. Drottningen sade också att hon alltid med glädje tar del av prins Eugens målningar, särskilt hans bilder av den svenska naturen. Slutligen förklarade drottningen utställningen invigd.

Före avfärden tog sig drottningen tid att dels bese Fribergiska samlingen i

Aguélisalen med tf intendent Lena Pettersson som ciceron, dels den aktuella utställningen i Blå salen, där vägledd av överintendent Brummer. För hängningen hade Acke Oldenburg svarat.

För allmänheten öppnades portarna kl 16.30. Intresset var stort redan från början, vilket som nämnts senare resulterade i nytt publikrekord. Till detta bidrog i hög grad en bred mediabevakning från TV, radio, dagspress och tidskrifter.

En annan stor och glädjande händelse för Aguélimuseet under fjolåret var en donation om nära sex miljoner kronor, som offentliggjordes vid en sammankomst den 6 september.

Donationen ingår i ett testamente av framlidna Sala-makarna Ragnhild och Tore Palm och är riktad till Nationalmuseum att användas till konstinköp med förbehåll att konstverken deponeras på Aguélimuseet.

Till överlämnandet av den storslagna gåvan var även styrelsen för AMV inbjuden. Deltagarna i ceremonin fick lyssna till ett inspirerat anförande av överintendent Olle Granath, som jämte chefsintendent Ann-Sofi Topelius representerade Nationalmuseum. Olle Granath ansåg att Sala med donationen fått "en ny silvergruva".

Sala konstförenings nya ordförande Anne-Marie Skölin var lycklig över den Palmska donationen och hoppades att konstföreningen får disponera Blå salen för att ge plats åt de nyförvärv donationen ger möjlighet till.

Ur Aguélimuseets årsskrift 1998:

Medalj till AMV:s stiftare

KÅGE BERGMAN, initiativtagare till Aguélimuseets Vänner och styrelseledamot alltsedan starten 1987, tilldelades i fjol Nordiska Museets medalj för hembygdsvårdande verksamhet. I en skrivelse från museichefen Lars Löfgren erinrades om Kåges enastående insats för tillkomsten av Aguélimuseet och den glödande energi med vilken han verkat "för att detta konstnärliga kulturarv skulle omhändertas och vara tillgängligt för invånarna i Sala och utgöra grunden för en kulturverksamhet, som inte bara skulle komma bygden till godo utan också tillresande besökare".

Kåge Bergman var ordförande i Sala Konstförening 1970–86 och Aguélimuseets intendent under 39 år fram till 1988.

Medaljen från Nordiska museet utdelades på museets årliga högtidsdag den 24 oktober.

Kåge fick välförtjänt belöning.

Vänskaplig utställning visas på Aguélimuseet

SALA
Två kompisar ställer ut – så kallar Kåge Bergman och Lennart Forsberg sin gemensamma utställning på Aguélimuseet, med vernissage i morgon lördag. Kompisar är ett i högsta grad passande uttryck för de två, unga i sinnet som de båda är. Att de tillsammans snart uppnår den aktningsvärda åldern av 165 år är svårt att tro.

De munhuggs och påminner varandra om den gången de delade lägenhet på Västmannagatan i Stockholm. Runt 1940 var det. I den lägenheten brukade de ha kammarmusikaftnar, allt medan värdinnan höll för öronen.

Salabon och Aguélimuseets före intendent Kåge Bergman och Stockholmskonstnären Lennart Forsberg är båda födda i Örebro. Fast det var inte då de blev kompisar.

– Jag brukade köpa påsksmällare i Lennarts fars sportaffär, men Lennart själv blev jag bekant med först när vi båda gick på Högre konstindustriella skolan i Stockholm, den som sedan blev Konstfack, berättar Kåge Bergman.

Skulle blivit reklamare

Teckning för tryck och bokhantverk hette utbildningen. Reklambranschen var vad Kåge siktade på. När hans studier var avslutade ett år före Lennart skildes deras vägar. Genom åren har de dock hållit kontakten och det märks att båda gillar detta att ställa ut tillsammans.

Reklamjobb var nästan omöjligt att få under krigsåren.

– Istället fick jag chansen att bli praktikant utan lön vid arbetsförmedlingen i Stockholm, berättar han.

Den praktikmånaden ledde

Kompisar. Några år över 80 är de båda två, men still going strong och unga som få i sinnet. Lennart Forsberg (till vänster) och Kåge Bergman ställer ut tillsammans på Aguélimuseet.

via Södertälje och Västerås till Sala och 37 år vid arbetsförmedlingen här. I Sala blev Kåge Bergman också redan 1949 intendent i Sala konstförening och den drivande kraften i skapandet av Aguélimuseet, som öppnades 1962.

Genom alla åren målade Kåge, företrädesvis akvareller. Det är sådana som nu, tillsammans med ett par oljor, hänger i Runda fönstret. De spänner över drygt 50 år – den äldsta är målad 1934.

Mot Kåge Bergmans lätta, luftiga akvareller kontrasterar grafikern Lennart Forsbergs svartvita trägravyrer och färgmättade träsnitt. Små trägravyrer, där de små, små strecken bildar nervverk i ett blad eller mönstret på urgamla fossil. Träsnitt i större format, stilleben där färg och form får tala.

Det är tidsödande tekniker som Lennart Forsberg valt att ägna sitt konstnärsskap.

– Jovisst, säger han med ett leende.

– Men fossilerna är ju många miljoner år gamla, så då kan det väl få ta sin tid att avbilda dem.

Bibliska bilder

Under många år var Lennart Forsberg tecknare hos Bonniers. På Aguélimuseet finns med ett par illustrationer till Chaucers Canterbury tales. Han visar också några av sina senaste verk, en serie bibliska bilder.

Lennart Forsberg är en av de verkliga förgrundsgestalterna inom svensk grafik, dels i kraft

av sitt eget skapande men också som organisatör i konstlivet. Han har varit ordförande i Grafiska sällskapet och i Konstnärshusets grafikgrupp.

Utställningen med dessa två "kompisar" pågår till och med den 11 januari.

INGALILL FORSS NORBERG
0224-561 69

FOTO: MIKAEL HOLMUDD

Kåge 85 år

– en personkavalkad från uppvaktningen den 22 december 1999 –

[Film Rut & Bengt Kebbón.](#)

8 min.

Kåge Bergman, *Tulpanvasen*, akvarell 62 x 40 cm

Dottern Elisabet Renström i mars 2018: Det här är pappas sista målning. Han orkade inte göra bakgrunden helt klar.

2000-talet

Fredag 30 mars 2001

Kåge Bergman död

Sala. Kåge Bergman, Sala, har avlidit i en ålder av 86 år. Därmed har en färgstark kulturperson gått ur tiden.

Dödsfall

Kåge Bergman var Sala konstförenings intendent under 40 år och en av skaparna av Aguélimuseet, vars chef han var från invigningen 1962 till 1988.

Kåge Bergman föddes i Örebro. Karl Gustav Emanuel var hans dopnamn, men så småningom förvandlades det till Kåge. Fadern hette Joel och var förman på skofabriken Örnen i Örebro. Mamma Edith var hemmafru.

Vid två års ålder drabbades Kåge Bergman av polio och blev totalförämd. Han svävade mellan liv och död men tillfrisknade mot alla odds. Sviter av polion fick han dock dras med under resten av livet.

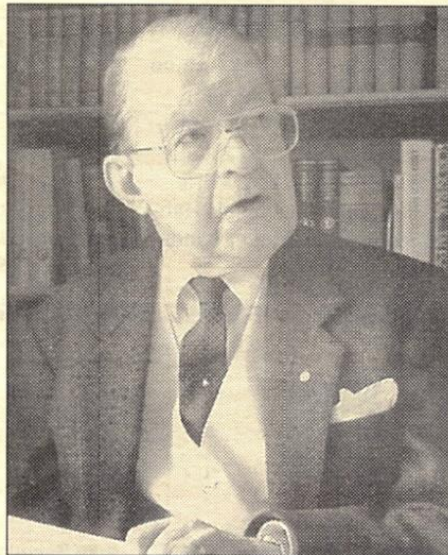
Under åren 1935-40 gick han på Konstindustriella skolan i Stockholm, skolan som senare blev Konstfack. Tanken var att han skulle försörja sig som tecknare inom det som i dag kallas reklambranschen, men under krigsåren var det nästan omöjligt att få sådana jobb.

– Istället fick jag chansen att bli praktikant utan lön vid arbetsförmedlingen i Stockholm, berättade han i en intervju i Sala Allehanda.

Han blev kvar vid arbetsförmedlingen och via Södertälje och Västerås hamnade han i början av 1940-talet på arbetsförmedlingen i Sala. Salasejouren skulle egentligen bara bli månadslång, men han trivdes bra och blev kvar.

1946 gifte han sig med Barbro Holm och makarna fick fyra barn.

Parallellt med arbetet på arbetsförmedlingen, där han senare blev föreståndare, verkade Kåge Bergman som konstföreningens intendent och senare

Kåge Bergman var en oförtröttlig konstfrämjare.

som Aguélimuseets chef. Sin första riktiga kontakt med Ivan Aguélis konst fick han 1950 när han fick anordna en Aguéliutställning i Fribergsska villan. Därmed föddes tanken på ett speciellt Aguélimuseum och Kåge Bergman var en av pådrivarna. 1962 stod museet klart. 25 år senare kunde ett upprustat och utvidgat museum invigas.

– Jag var glad, tacksam och lite rörd. Jag hade ju nått mitt mål och värdesätter det kanske än mer eftersom kampen var hård, sade Kåge Bergman som stridit med näbbar och klor för sitt livsverk.

– Och nog känns det som en belöning när man får höra politiker som motarbetat ombyggnaden berömma resultatet, tillade han.

I samband med tillkomsten av nya Aguélimuseet tog han initiativ till före-

ningen Aguélimuseets vänner och där var han styrelsemedlem fram till i fjol.

Hans eget konstnärliga skapande fick under alla år bli en fritidssysselsättning. Resultatet av detta kunde Salaborna se vid en utställning på Aguélimuseet i december 1997. Då, 83 år gammal, ställde han ut valda delar av en halvsekellång produktion, i första hand akvareller men även några oljor, tillsammans med jämnåriga grafikern Lennart Forsberg. Båda var örebroare av födseln och kamrater under åren på konstskolan i Stockholm.

Kåge Bergman har fått flera utmärkelser under åren. I samband med Sala stads 350-årsjubileum i juni 1974 var han en i en kvartett kulturpersoner som tilldelades Salas jubileumsmedalj i silver. Medaljen överlämnades inför 4000 personer på Stora torget av den då tämligen nyblivne kung Carl XVI Gustaf. I referatet dagen efter i Sala Allehanda beskrevs Kåge Bergman som "den oförtröttlige konstfrämjaren". 1997 fick han Nordiska museets medalj för hembygdsvårdande verksamhet. Han har också fått Sala kommuns kulturstipendium.

Klassisk musik var ett av Kåge Bergmans stora intressen bredvid konsten. I över 25 år ingick han i en musiklyssnarcirkel i Sala. Han lyckades också tiggas ihop pengar till inköp av flygeln som finns på Aguélimuseet

Närmast anhöriga är hustrun Barbro, barnen Elisabet med make Jalle, Gävle, Ata med make Tommy, Österbybruk, Staffan med maka Ylva, Skinnskatteberg, Katarina med make Mikael, Gävle, barnbarn samt brodern Perolof Bergman med maka Gunborg, Sala.

Vår käre

Kåge Bergman

* 22 december 1914

har lämnat oss,
i ljust minne bevarad.

Sala den 25 mars 2001

BARBRO

Elisabet och Jalle

Ata och Tommy

Karolin, Märten, Hampus

Staffan och Ylva

Moa, Disa, Sanfrid

Katarina och Mikael

Fanny

Perolof och Gunborg

*Vi binder en krans av
minnen*

De vackraste vi har

*Vi vet att den aldrig skall
vissna*

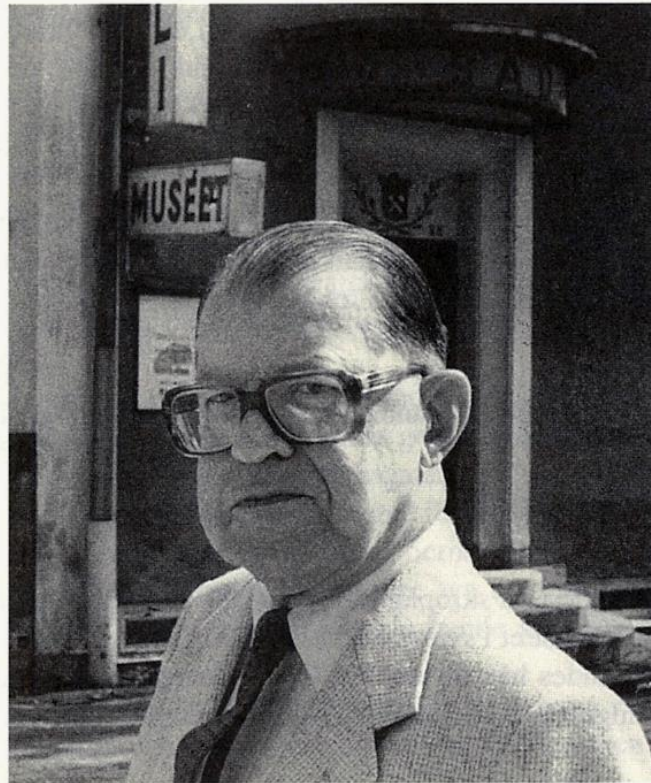
Hos oss är Du alltid kvar

Begravningen äger rum i Sala sockenkyrka tisdagen den 17 april kl. 13.00. Därefter inbjudes till minnesstund i sockenstugan. O.s.a. senast 9/4 till Bergqvist begr.byrå tel. 0224-870 80. Tänk gärna på Aguéli-muséet "Till Kåge Bergmans minne" pg 34 02 26-0.

Ur Aguélímuseets Årsskrift 2001, sid 19-21 och 23-25:

Kåge Bergman

*Carl-Gustaf "Kåge" Bergman
* 22 dec 1914 - † 25 mars 2001*

Det finns konstnärer som skapar konst och blir odödliga. Sedan finns det de som inte skapar men ser till att Konsten, de odödligas verk, får ett hem så att andra människor får se den. Mecenater, donatorer har det funnits åtskilliga i historien från till exempel Lorenzo Medici som hade Botticellis Venus födelse hemma i matsalen, Ernest Thiel med sitt galleri för nordisk sekelskifteskunst vid Blockhusudden, till Knud W Jensen på Louisiana och andra. Pengar, massor av pengar var en förutsättning, men inte det viktigaste. Det var en stor kärlek till Konsten och en dröm att skaffa den ett hem.

Kåge Bergman hade inga pengar men en stor kärlek inte bara till konsten i allmänhet utan till en särskild konstnär, en Sala-bo liksom han själv: Ivan Aguéli. Född Johan Gustaf Agelii, omdöpt av sig själv, världsresenär utan fast bostad i årtal, adress c/o ett tält i öknen eller ett fängelse i Sydfrankrike. Övergick till islam. Uppträdde i fotsid dräkt under skiftande namn, ett av dem var på arabiska Abdul – Hadi, "vägvisarens

tjänare”. Överkörd av ett tåg utanför Barcelona 1917. Prins Eugen räddade anarkistens konstnärliga kvarlåtenskap och fick den hem till Sverige, ett land Aguéli inte besökte i onödan.

Flera år senare uppträder den andra räddande ängeln efter sufistens död: Kåge Bergman, Sala. Världsresenärens konst måste ha ett hem, men var? Ett badhus i stan står tomt och väntar på att rivas. Gör det istället till ett Aguéli-museum i Sala, hans egen stad! Och Kåge Bergman lyckas få det till stånd, den före detta simhallen blir 1962 till sin förvåning ett hem för stadsläkaren Carl Fribergs stora samling av Ivan Aguélis konst. Och Kåge Bergman blir utan att tänka på det en fullföljare av konsttraditionen från Lorenzo il Magnifico.

Nu är konstens tjänare Kåge Bergman död. Men jag hoppas att de två träffas i samma himmel och får vandra tillsammans på de saligas ängder. Samtalande om det ”Vägvisarens tjänare” drömde om: den rena konsten.

Bengt Lagerkvist

Minnesord i Sala Allehanda 2001-04-04, Svenska Dagbladet 2001-04-09
och Dagens Nyheter 2001-04-30

Med en brinnande ande i en skröplig kropp ägnade sig Kåge Bergman åt konsten i allmänhet och Aguéli-museet i synnerhet. Med aldrig sinande entusiasm och en god portion envishet lyckades han förverkliga Carl Fribergs testamentariska önskan att ge den unika samlingen av Aguéli-målningarna – landets största – ett hem i konstnärrens födelsestad.

Stor var glädjen hos Kåge och övriga konstvänner, när det första museet invigdes 1962 på tredje våningen i varmbadhuset. Två årtionden senare, då badhuset stängts, hotade rivningsvågen den vackra, gedigna byggnaden med åtföljande flyttning av konstmuseet. Med näbbar och klor kämpade Kåge emot flyttplanerna. Ortstidningen stödde honom i hans oförtrutna kamp, som gav seger i ett nyrustat Aguéli-museum med en glansfull invigning 1987.

Själv fick jag under kampen en personlig kontakt med Kåge, som ledde till varm vänskap. Min beundran för hans och hans uppoffrande maka Barbros betydelse för konstlivet i Sala fördjupades under det gemensamma arbetet i styrelsen för stödföreningen Aguéli-museets Vänner – också det ett initiativ av Kåge. Föreningen bildades 1987 och utger bland annat en årsskrift, vars redaktion Kåge tillhörde de första tolv numren.

Sällan passar eldsjäl bättre än om man i ett ord försöker sammanfatta Kåges insatser för konsten i Sala.

Kurt Nilsson

Minnesord i Sala Allehanda 2001-04-02

Stämmingsfullt avsked av Kåge

En stämmingsfull begravningstjänst över Kåge Bergman hölls under stor tillslutning i Sala sockenkyrka den 17 mars. Officiant var komminister Karin Hammermo. Hennes fina griftetal inramades, förutom av psalmsång, av ett rikt musikprogram med verk av Bach, Gluck och Vivaldi.

Efter gudstjänsten samlades deltagarna till en minnesstund i Sockenstugan. Sala Konstförenings ordförande 1985-1995, f. kommunalrådet Stig Reimerson, nämnde tre händelser i Kåges senare verksamhet, som han särskilt glädde sig åt: maj 1981, då Ivan Aguélis kvarlevor kom hem från Spanien och kunde begravas invid Kristina kyrka, den 10 maj 1996, då drottning Silvia invigde sommarutställningen av prins Eugens konst på Aguélimuseet och Kåge fick en pratstund med drottningen, för det tredje den 24 maj år 2000, då Ivan Aguélis Plats med Acke Oldenburgs sinnrika konstverk invigdes.

Kåges vän sedan ungdomen i hans födelsestad Örebro, konstnären Lennart Forsberg, Stockholm, berättade minnen från deras gemensamma studietid på Konstfack i Stockholm, då de delade rum på Västmannagatan.

Bengt Lagerkvist, Stockholm, bland annat känd författare av konstböcker och mångårig styrelseledamot av Aguélimuseets Vänner, betonade Kåges insats för att bereda Ivan Aguélis konst ett hem och såg för sin inre syn ett möte mellan målaren och museets skapare på "de saligas ängder", där de kunde samtala om "den rena konsten".

Om Kåge som eldsjäl i det lokala konstlivet och hans envetna arbete för Aguélimuseets tillkomst och utveckling talade konstföreningens vice ordförande Johnny Ekman.

Slutligen tackade Staffan Bergman på de anhörigas vägnar alla som slutit upp kring Kåges bortgång, och Karin Hammermo läste upp hälsningar och namn på bidragsgivare till en fond till den bortgångnes minne. Behållningen avses bekosta en ny museikatalog.

Kurt Nilsson

Kåge Bergman och Kurt Nilsson i februari 2001

Kurt & Kåge

- två veteraner i Aguélimuseets Vänner

Redan på 1960-talet förde ordföranden i Sala Konstförening, Åke "åkej" Johanson, fram tankarna om en vänförening. Den 17 maj 1982 togs tankarna upp på nytt vid ett besök på museet av den mycket konstintresserade landshövdingen Osborne Bartley, som förklarade sig villig att ställa upp som föreningens ordförande. Det gick ytterligare några år innan uppropet annonserades ut i Sala Allehanda. Sammanträdet för bildandet av vänföreningen hölls den 11 mars 1987 i Gustaf Adolfssalen i Sala rådhus då de församlade enhälligt beslöt att "bilda Sala Konstförenings stödförening med namnet Aguélimuseets Vänner".

Veteraner i styrelsen från starten till och med årsmötet år 2000 är Kåge Bergman och Kurt Nilsson. Ett par månader före Kåges bortgång samtalade de båda om åren i Aguélimuseets Vänner. Det finns många episoder och minnen runt arbetet i föreningen. Här är något av det som berördes vid samtalet.

Hur har åren med Aguélimuseets Vänner varit?

Kåge: Det har varit mycket trivsamt och stimulerande att få vara styrelseledamot i Aguélimuseets Vänner. Styrelsearbetet och kamratandan i styrelsen har alltid präglats av viljan att göra Ivan Aguéli och Aguélimuseet känt i hela landet.

Kurt: Jag kan bara instämma och tillägga att Kåge var, som vanligt, den starka kraften bakom initiativet till Aguélimuseets Vänner. Jag valdes in som suppleant, men blev omedelbart sekreterare. Det var jag från starten till och med årsmötet 2000.

Kåge: Kurt har gjort ett mycket gedi-

get arbete som redaktör för årsskrifterna under alla åren. Där finns mycket kunskap och information att hämta för den som är intresserad av Aguéli, hans konst och vänkrets.

Kurt: Ett tag trodde jag att materialet till årsskrifterna skulle "ta slut". Men det kommer hela tiden nya forskningsrön och nya infallsvinklar när det gäller att närma sig Aguéli och hans konst.

Det bästa som hänt under åren med vänföreningen?

Kåge: Att få hälsa på drottning Silvia! Hon är en mycket charmerande kvinna och betygade sin glädje över att kunna repre-

sentera ”utställarens fränder”, när hon invigde vår utställning med konst av prins Eugen 1996.

Kurt: Det var mycket arbete inför drottningbesöket – bland annat var Säpo hos oss och inspekterade lokaler och färdvägar. Vi har haft många fina sommarutställningar genom åren; Kylberg, Wilhelmson, Richard Bergh, Sager-Nelson med flera, men den bästa var nog utställningen med prins Eugens målningar. Men så blev det också publikrekord – nära 4.000 betalande besökare.

Det var Bengt Lagerkvist som låg bakom att drottningens besök kunde genomföras. Bengt ordnade också bra kontakter med kulturredaktionen på TV.

Några tråkiga erfarenheter?

Kurt: Synd att inte Aguéli-filmen kom till. En regissör Berggren – från Västerås men bosatt i Kalifornien – var och tittade på miljöer i Sala och på Gotland och inspelningen kom igång men avbröts och filmen lades ner till stor besvikelse för många. Det hade varit roligt om Bengt

Lagerkvist fått ta över projektet och regin. Det kanske inte är för sent?

Kåge: Inköpen i Carl Fribergs och makarna Palms fonder måste skyndas på och stramas upp. Det finns angivet riktlinjer i testamentena vilka konstnärer donator-

erna gärna ville se representerade med arbeten av hög kvalitet.

Min heta önskan är att beslutsfattarna när det gäller inköpen rättar sig efter vad som skrivits i testamentena!!!

Just nu diskuteras Aguéli-museets framtida utformning. Vad är era synpunkter?

Kåge: Om museet kunde få tillgång till Blå

salen permanent, så skulle lokalerna vara tillräckliga för en lång tid framöver. En reception på bottenvåningen till höger om trappan skulle kunna betjäna och bevaka både Blå salen och trappan upp till nuvarande museet.

Behövs ytterligare lokaler förordar jag en utbyggnad mot gamla elverket. Tanken att bygga ett nytt museum tror jag inte på. Den verkar alldeles för vidlyftig.

Kåge Bergman

Hur ser framtiden ut för Aguélimuseets Vänner?

Kurt: Vänföreningens uppgift är i första hand att stödja Aguélimuseet och Sala Konstförening. Min förhoppning är att det stödet hela tiden kan utvecklas och stärkas.

Exempel på vårt stöd är att vi tagit initiativ till och bekostat inte bara årsskrifterna och delar av sommarutställningarna, utan även andra saker som till exempel 15.000 kr till katalogen över Fribergssamlingen 1991, 10.000 kr till TV-övervakningen, där Osborne Bartley ordnade så vi fick tillstånd, vilket var ganska svårt på den tiden.

Vidare har vi genom vår förre styrelseledamot

Acke Oldenburg ordnat de vackra smidda grindarna i Blå salen och – inte minst – den segslitna men till slut mycket vackra Ivan Aguélis Plats!

Kåge: Ett bra samarbete mellan föreningarna är en styrka. Konstföreningen – även om den också har en del "utsocknes" medlemmar – är verksam på hemmaplan. Vänföreningen har fördelen att vara rikstäckande. Det vore givetvis bra

om vänföreningen kunde fånga upp fler medlemmar – gärna "konstkändisar" – från hela landet. Inte för att vi skall vara någon snobbförening, utan för att vi skall ha ett bra kontaktnät med personer som tycker om Ivan Aguéli och hans konst.

Kurt: Det vi kunde bli bättre på är att samarbeta med Konstföreningen när det gäller att skaffa fram sponsorer.

Kåge: Att få länets hövding som ordförande är en trevlig tradition som Jan Rydh med stor förtjänst fört vidare.

*Intervjuare och illustratör:
Johnny Ekman*

Kurt Nilsson

När Kåge Bergmans familj inför begravningen 2001 kontaktade Aguélimuseet och föreslog att man istället för blommor eller gåvor till olika organisationer kunde skänka medel ”Till Kåge Bergmans Minne” framförde konstföreningen tanken på att låta de insamlade medlen utgöra grundplåten till en bok om museet. En katalog som speglar delar av Carl Fribergs och makarna Palms samlingar och den konst som ägs av Sala Konstförening. En katalog över samlingarna för att kunna ”ta med sig museet hem” efter besöket.

De insamlade medlen var en avgörande grundplåt till *Boken om Aguélimuseet* som utkom 2017 och har tillägnats Kåge Bergmans minne.

